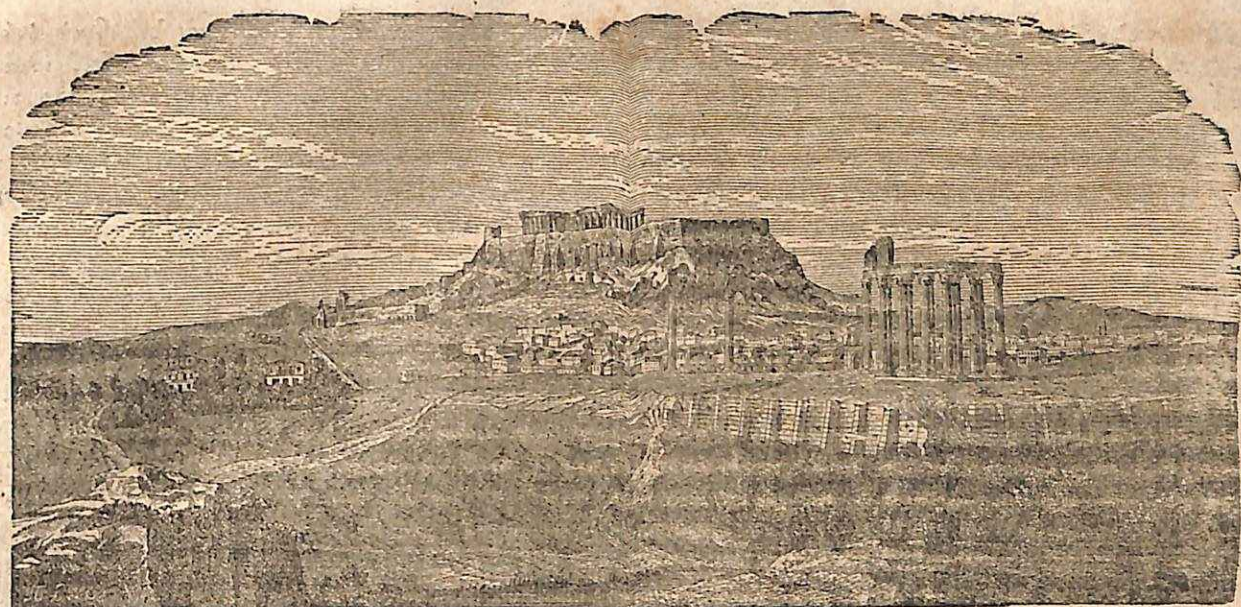

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1858.

ΤΟΜΟΣ Θ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 201.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ

ΠΕΡΙ

ΙΝΔΙΑΣ.

---*---

Ἡ ἀνταρσία τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἡ θηριωδία τῶν ἰθαγενῶν στρατιωτῶν κατὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν τῶν Ἀγγλῶν, ἐπασχολοῦν πρὸ πολλῶν μηνῶν τὰς πολιτικὰς ἐφημερίδας τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, παρὰ τὰ περιγραφόμενα οἰκτρὰ παθήματα τῶν δυστυχῶν καὶ ἀόπλων οἰκογενειῶν, ἐκδίδονται σπουδαῖα περὶ τῶν Ἰνδῶν καὶ Μωαμεθανῶν συγγράμματα, σαφηνίζοντα τῆς Ἰνδίας τὴν τοπογραφίαν, καὶ ἀναπληροῦντα τὰς ἀτελεῖς τῶν Εὐρωπαϊῶν γνώσεις περὶ τῆς χώρας ταύτης. Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες μέχρι τοῦδε ὀλίγα ἐγράψαμεν πρὸς πλείωτέραν γνῶσιν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς Ἰνδίας. Ἄν ἐξαιρέσωμεν ἐρμηνείας τινὰς λέξεων Ἰνδικῶν παρὰ τῆς ἀξιολόγου τῆς Σμύρνης Ἀμαλθείας, ἔμειναν οἱ ὁμογενεῖς ἀναγνώσται ἐν ἀγνοίᾳ τῶν παρὰ πάντων τῶν συγγραφέων κατακόρυως μεταχειριζομένων Ἰνδικῶν λέξεων. Οὐτε περὶ τῆς καταλλήλου τῶν λέξεων τούτων γραφῆς συμφωνία ἐτι ὑπάρχει, διότι ἡ ἀληθὴς αὐτῶν σημασία ἀγνοεῖται παρὰ τῶν πλείωτέρων ὁμογενῶν συγγραφέων. Ταύτην τὴν ἔλλειψιν φροντίζω σήμερον, τὸ κατὰ δύναμιν, ν' ἀναπληρώ-

σω, καὶ μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν πλείωτέρων τούτων λέξεων, ἀφίνω τὴν εἰς τὸ ἑλληνικώτερον γραφὴν αὐτῶν εἰς τοὺς φιλολόγους.

Αἱ νῦν λαλούμεναι γλώσσαι τῆς Ἰνδίας, κατὰγονται ὥσεπιτοπολὺ παρὰ τῆς ἀρχαίας Σανσκριτῆς, ὡς ἡ Ἰταλική, Ἰσπανικὴ καὶ Γαλλικὴ παρὰ τῆς Λατινικῆς. Αἱ πολυάριθμοι αὗται διάλεκτοι, διαφέρουν εἰς τὰς χώρας τῆς ἀχανοῦς Ἰνδίας, τῆς χωρισμένης τὸ πρότερον εἰς μικρὰς ἐπαρχίας, διοικουμένης παρὰ διαμαχομένων ἡγεμόνων. Αἱ πλείωτεραι ρίζαι τῶν Ἰνδικῶν τούτων διλεκτῶν, ἀλλοιούμεναι ποτὲ μὲν ὀλιγώτερον, ποτὲ δὲ πλείωτερον, εὐκόλως ἀνάγονται εἰς τὴν ἄλλοτε ἐν Ἰνδία λαλουμένην Σανσκριτῇ, ἥτις καὶ αὕτη ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην τῶν ποτὲ εἰς τὴν Εὐρώπην λαλουμένων, νῦν δὲ νεκρῶν γλωσσῶν.

Πολὺν καιρὸν πρὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Ἀγγλῶν εἰς τὴν Ἰνδίαν, γινομένης κατὰ πρῶτον τὸ 1661 Σ. Ε. ὅταν ἡγόρασαν παρὰ τῶν Πορτογάλων τὴν βομβάνην, οἱ Πέρσαι εἰς τὰς ἀρκτικὰς ἐπαρχίας εἶχον εἰσάξει τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν, καὶ μετ' αὐτῆς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Ὅλοι οἱ τότε ἐγχώριοι ἡγεμόνες, εἰς τὰς μετὰ τῶν Ἀγγλῶν ἀκολούθους διαπραγματεύσεις αὐτῶν, ἔγραφον καὶ ἐπistolὰς καὶ συνθήκας εἰς Περσικὴν γλῶσσαν ἀμικτον τῆς δημόδους διαλέκτου. Ἡ ἐναρμόνιος καὶ πλουσία αὕτη γλῶσσα, ἥτο τότε κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς ἡγεμόνας, μετὰ τῶν ὁποίων συνεμάχισαν καὶ συνεμπορεύοντο οἱ Ἀγγλοι. Τοὺς περὶζόντας ἡγεμόνας τούτους, ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλοι τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν, ὥστε ἡ Περσικὴ ἐγένε κοινὴ διάλεκτος

τῶν βασιλικῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν εὐπατριδῶν ὅλων τῆς Ἰνδίας. Οἱ μεγάλῃς ποιοὶ καὶ ὀλίγοι στρατιωτικοὶ τῆς τότε ἀσκήσου ἐμπορικῆς ἐταιρείας, παρελθόντες τὴν δημόδιον τοῦ λαοῦ γλῶσσαν, ἐξέμαλυνον τὴν Περσικὴν, μὴν ἐμπιστευόμενοι εἰς τοὺς ἐγγυωρίους διερμηνεῖς. Πότε εἰσῆλθον ἡ Περσικὴ εἰς τὴν Ἰνδίαν, εἶναι σήμερον δύσκολον νὰ γνωρίσωμεν· διότι τὰ ἱστορικὰ τῶν Ἀσιανῶν συγγράμματα ἀποσιωποῦσι τὰ τοιαῦτα, διηγούμενα μόνον στάσεις καὶ πολέμους. Οἱ νεώτεροι εὐρωπαϊοὶ ἀναπληροῦν δι' ἀτρυτῶν κόπων καὶ πλειότερας μαθησεως τὰ ἀφορῶντα τὸν πολιτισμὸν τοῦ Ἰνδικοῦ λαοῦ κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

Αἰῶνάς τινες πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Πορτογάλων ἐν Ἰνδίᾳ, ἡ Περσικὴ γλῶσσα εἶχε διαδοθῇ παρὰ τοῦ λαλοῦντος αὐτὴν λαοῦ μέχρι Κίνας πρὸς ἀνατολὰς, καὶ μικρὰς Ἀσίας πρὸς δυσμὰς, παντοῦ θυμωζομένη διὰ τὴν ἀρέλειαν τοῦ πεζοῦ καὶ τὴν ἀρμονίαν τοῦ ποιητικοῦ λόγου. Αὕτη εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς τότε συνήθους Περσικῆς εἰς τὴν Ἰνδίαν, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς ἀρκτικές ἐπαρχίας, ὅπου κατὰ πρῶτον εἰσῆλθον οἱ Πέρσαι, καὶ ὅπου ἀναφαίνονται τόσα τόσων Ἰνδικῶν πόλεων Περσικὰ ὀνόματα, ἀπολεσθέντων τῶν ἀρχαίων Ἰνδικῶν, πρὸς ζήτην τῆς πολυτιμῆς καὶ ἀξιολόγου Ἰνδικῆς ἀρχαιολογίας (α). Ἡ εἰσαγωγή τῆς Περσικῆς γλώσσης εἰς τὰς ἡγεμονικὰς γενεὰς τῶν Ἰνδῶν, ὁμοιάζει τὴν εἰσαγωγὴν τῆς παγκοίνου Γαλλικῆς εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης, ὅταν ἐδῶ, καθὼς καὶ ἐκεῖ, οἱ ἡγεμόνες κατεργάζοντο καὶ τὸν λαὸν καὶ τοῦ λαοῦ τὴν γλῶσσαν, ὡς δημόδιον καὶ βίανυσον. Ἡ λαλουμένη γλῶσσα τῶν Ἰνδῶν παρέλαθεν ἀπὸ τὴν Περσικὴν πολλὰς φράσεις καὶ πλείστας λέξεις ὁρσκειυτικὰς, καταλληλοτέρως τῆς ἰδίης αὐτῶν πρὸς ἔκφρασιν τῶν Μωαμεθανικῶν δογματῶν.

Τοιαύτη εἶναι ἡ αἰτία τῆς παραδόξου ἐπιμιξίας Περσικῶν καὶ Σανσκριτικῶν λέξεων εἰς τὰς γλώσσας τὰς νῦν λαλουμένας τῶν Ἰνδῶν, καὶ τὴν ἐπιμιξίαν ταύτην ἀνάγκη νὰ ἔχη κατὰ νοῦν ὁ ζητῶν τὴν ἀληθὴ τῶν Ἰνδικῶν λέξεων παραγωγὴν καὶ ἐρμηνείαν.

Λέγω δὲ ἔτι, διὰ τοὺς ἀπείρους τῆς Περσικῆς καὶ τῶν συγγενῶν ταύτης γλώσσων, ὅτι μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ Κορανίου καὶ τὴν παντελὴ τῶν Περσῶν ἀποστασίαν ἀπὸ τὴν ὁρσκειαν τῶν πατέρων αὐτῶν, ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἠρύσθη πολλότατα ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴν, ὅχι μόνον ὁρσκειυτικὰ, ἀλλὰ καὶ ποιητικὰ καὶ πολιτικὰ καὶ ἀληθῆς τραγέλαφος εἶ-

(α) Ἡ μεγάλη ἐπαρχία Pundjab γραφομένη καὶ Pundjabh εἰσαγέ, εἶναι Περσικὴ λέξις, σημαίνουσα οἱ πέντε ποταμοί, παρὰ τοῦ Pendi — πέντε, καὶ τῆς ab — ὕδωρ, ποταμός. Τὴν λέξιν ab μεταχειρίζονται οἱ Πέρσαι ἐπὶ ποταμῶν καθὼς καὶ οἱ Τούρκοι τὸ su, ὕδωρ. Πρὸς. Karasa — μαυρόνερρον, ὄνομα ποταμοῦ τῆς μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ ἐπαρχία αὕτη εἶναι πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, παρὰ τῶν κλάδων τοῦ ὁποῦ διαβρέχεται. Πρὸς νότον τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας εἶναι ἡ Duab μικρὰ ἐπαρχία, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα εἶναι σύνθετον παρὰ τῆς Περσικῆς, du — δύο καὶ τοῦ αὐτοῦ ab — ὕδωρ.

ναι ἡ προσάρτησις πολλάκις, ὅταν Ἀραβικὰ ὀνόματα λαμβάνουν ἀλλοιωσεις καὶ καταλήξεις ἰδιαζόντως Περσικὰς. Τοῦ κακοζήλου τούτου πλουτισμοῦ ἀπολογίαν δὲν ἔχει ἡ Περσικὴ καθὼς ἡ Τουρκικὴ, πτωχὴ Ταταρικὴ γλῶσσα, ἥτις μὴν ἔχουσα παρὰ πτωχὸν ὀλίγων βιωτικῶν πραγμάτων γλωσσάριον, ἀρύεται καθ' ἐκαστὴν ἐκ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς πλουσίας Ἀραβικῆς. Οἱ Πέρσαι, κατὰ τὴν νέαν αὐτῶν ὁρσκειυτικὴν ἀναγέννησιν, εἶχον ἐκπέσει ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν δόξαν, περφέθειραν καὶ ἀφιλοκάλως συνεκέρσαν τὴν ἰδίαν προπάτριον γλῶσσαν μετὰ τῆς Ἀραβικῆς. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία καὶ ἡ πηγὴ τῶν τόσων Ἀραβικῶν λέξεων, τῶν συνεχῶς ἀπαντωμένων εἰς τὴν Ἰνδίαν, καὶ κοινῶν σήμερον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκείσε Ἀγγλικῆς ἐταιρείας.

Ἀρκούν ταῦτα πρὸς σαφένειν τῆς ἐπιμιξίας τῶν τόσων διαλέκτων εἰς τὴν Ἰνδίαν. Μεταβαίω τώρα εἰς τὴν ἐξήγησιν τινῶν λέξεων, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιστημότερα εἶναι Sepoy.

Sepoy ἀγγλιστί, καὶ Cipaye γαλλιστί, λέγεται ὁ ἰθαγενὴς στρατιώτης Ἰνδός, εἴτε εἰδωλολάτρης, εἴτε μουσουλμάνος. Ἡ λέξις εἶναι Περσικὴ παρὰ τοῦ esb ἢ esp, ἵππος. Πρὸς σαφεστέραν ἐτυμολογίαν αὐτῆς καὶ τῶν πολλῶν αὐτῆς παραγῶγων λέγω, ὅτι ἐγεννήθη παρὰ τῆς Σανσκριτικῆς asva, ἵππος, ὅθεν ἔχει τὰ γενέθλια τῆς καὶ ἡ Ζενδικὴ aspa, καὶ ἡ Περσικὴ αὕτη esp. Ἡ ἰδικὴ μας ἵππος, κατὰ τὴν φυσικὴν τροπὴν τῶν Σανσκριτικῶν συμφωνῶν, ἔγεινε πρῶτον uFos, ἀκολουθῶς ἵππος. Ὅμοιαν παραγωγὴν ἔχει καὶ ἡ Λατινικὴ equus. Αἱ Περσικαὶ espah καὶ esbah, ἀναμφιβόλως ἐσθμιναν τὸ πάλαι ἱππικὸν στρατὸν ἀλλὰ τὴν σήμερον ἔχασαν τὴν σημασίαν ταύτην, καὶ ἐρμηνεύονται εἰς τὰ Λεξικά Exercitus — στρατός, καὶ sepeh στρατιώτης. Πρὸς τούτοις ἡ κοινὴ Περσικὴ λέξις ispahbed, παρὰ τῆς Σανσκριτικῆς asvapatis δηλ. asva — ἵππος, patis — κύριος τοῦ ἱππικοῦ, ἱππαρχός, σημαίνει εἰς τὴν σημερινὴν Περσικὴν, ὅχι πλέον τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἱππικοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς στρατάρχην, Dux exercitus, ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ. Ἐκ τῆς παγκοίνου ταύτης λέξεως, εἶναι καὶ ἡ συνήθης Τουρκικὴ spahi, καὶ οἱ ὁμώνυμοι Γάλλοι στρατιῶται τῆς Ἀλγερίας les spahis (α). Ἰδοὺ τίνα τρόπον, νομίζω, ἀπώλεσεν ἡ λέξις αὐτὴ τὴν γνησίαν αὐτῆς σημασίαν, καὶ ἔφθασε νὰ σημαίνῃ στρατιώτην καὶ πεζὸν στράτευμα. Εἰς τὴν Ἀσίαν ἄλλοτε, ὅτε πολυάριθμοι στρατοί, ὅλον ἐν αὐξανόμενοι, διέβαινον ἀπὸ βασιλείαν εἰς βασιλείαν χάριν κατακτήσεως καὶ λαφύρων, οἱ δὲ Μογγόλοι κατέκτησαν τόσας χώρας, τῶν ὁποίων καὶ ἔμειναν μέχρι σήμερον κύριοι, οἱ πλείστοροι στρατιῶται ἦσαν ἔφιπποι. Ἡγεμόνες τινες ἀκλούθως εἶχον ἱππικὸν μόνον, διὰ τοῦ ὁποῦ

(α) Ἡ πόλις Ἰσπαχάν τῆς Περσίας, παρὰ τῆς λέξεως ταύτης, σημαίνει τόπον στρατοῦ, ἢ ἀπλῶς στρατόπεδον.

διέβαιναν εὐχερέστερα καὶ ταχύτερα τὰς ἐκτενεῖς πεδιάδας τῆς μέσης Ἀσίας. Ὅθεν, μετὰ καιρὸν, ὁ ἔφιππος στρατιώτης, ὁ espah, ἔχασε τὴν κυριολεξίαν αὐτοῦ, καὶ ἐσθμινεν ἀκολουθῶς πάντα ὀπλίτην ἀκολουθοῦντα τὸ στράτευμα. Ἡ σημασία τῆς λέξεως ταύτης εἶναι ἀρχαιοτάτη εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Περσῶν καὶ τῶν περιοικούντων λαῶν, διότι, ἐξαιρουμένης τῆς πρωτογενεῖς esp — ἵππος, τὰ πολυάριθμα παράγωγα σήμερον ἔχασαν πᾶσαν σημασίαν ἱππικοῦ. Τοιαύτης παραλλαγῆς ὄνομα, ὅμοιον τὴν σημασίαν μετὰ τῆς Περσικῆς ταύτης λέξεως, ἔχομεν εἰς τὴν Ἀγγλοσαξωνικὴν γλῶσσαν. Cniht — (πρόφ. Kniht) εἰς τὴν ἀρχαίαν ταύτην διάλεκτον, ἐσθμινε παῖδα, νέον ἔφηρον. leorning-cniht, τὸν μαθητὴν εἰς δὲ τὰ Ἀγγλοσαξωνικὰ εὐαγγέλια leorning cnihtas, λέγονται οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ματαιόσπουδοι καὶ ἀγέρωχοι τιμαριῶται παρηκολοῦντο εἰς ὅλας αὐτῶν τὰς ἐκδρομὰς καὶ πομπὰς παρατάξεις παρὰ πολλῶν νέων εὐπατριδῶν ἐρίππων. Μετὰ καιρὸν τὸ ὄνομα τοῦτο cniht ἐδόθη εἰς ὅλους τοὺς ἀκλούθους τῶν τιμαριῶτων, εἴτε ἐρίππους εἴτε πεζοὺς. Αὕτη εἶναι ἡ παραγωγὴ τῆς σημερινῆς Ἀγγλικῆς Knight, ἱππότης, παρὰ τῆς Ἀγγλοσαξωνικῆς ταύτης cniht — πῖς. Τοιαύτη ἐστὶ καὶ ἡ σημασία τῆς Γαλλικῆς chevalier, καὶ Ἱταλικῆς cavaliere, λέξεων μὴν ἔχουσων τὴν παραμικρὰν ἰδέαν ἵππου. Νομίζω ὅτι Πέρσης εἰδήμων τῆς ἰδίης αὐτοῦ γλώσσης, ζητῶν τὴν ἀληθῆ ἐρμηνείαν τῆς λέξεως chevalier, κοινοστάτης εἰς τὴν Εὐρώπην, ἠδύνατο κάλλιστα νὰ τὴν καταλάβῃ ἀπὸ τὴν ταυτόσημον ἰδικήν του.

Ἀρκούν ταῦτα, νομίζω, πρὸς ἐρμηνείαν τῆς παγκοίνου λέξεως sepy καὶ τῆς ὁμοιοτήτου Τουρκικῆς spahi. Ἡ Περσικὴ ὀνόμαζε seréh, καὶ κατὰ παραφθορὰν sepy, τοὺς Ἰνδοὺς στρατιώτας, πρὶν κατακτήσωσιν οἱ Ἀγγλοὶ τὴν Ἰνδίαν καὶ τοιαύτην ὀνομασίαν ἐφύλαξαν καὶ οὗτοι, διακρίνοντες τοιοῦτοτρόπως τοὺς ἰθαγενεῖς ἀπὸ τοὺς ὀλίγους Ἀγγλοὺς στρατιώτας.

Μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς λέξεως ταύτης, τοσαύταις σήμερον μνημονευομένης, ἕκαστος εἶναι κύριος νὰ τὴν ἐξελληνίσῃ ὅπως κρίνει ὁρθότερον (α). Εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, τοὺς υἱοθετοῦντας κατ' ἐκαστὴν ξένους καὶ κακοφώνους λέξεις μετὰ τὴν εὐκολίαν, ἀρμολιωτάτη εἶναι ἡ λέξις αὕτη νὰ διακρίνῃ τοὺς

(α) Ἐπειὶ πολλῶν ξένων λέξεων τὸν ἐξελληνισμὸν εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφείς. Στρατάρχης εἶναι λέξις Σανσκριτικὴ, σημαίνουσα ἀρχὴν εἰς τὰ Λεξικά ὡς Περσικὴ, τὴν ὁποίαν οἱ Πέρσαι παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ. Πρὸς ksatriya — patis. — ksatriya στρατιωτικὸς — patis, κύριος, ἄρχων, δηλ. στρατάρχης. Δεσπότης, τοῦ ὁποῦ τὴν σημασίαν ὅλοι γνωρίζομεν, εἶναι ἡ Σανσκριτικὴ Desapatis — desa — γῆ — patis — κύριος, κύριος τῆς γῆς, ἐξουσιαστής. Ἡ Σανσκριτικὴ αὕτη desa εὐρίσκεται καὶ εἰς τὴν λέξιν παραδείσης, ἐλληνισμὸς χαριέστατος τῆς Σανσκριτικῆς paradesa, σημαίνουσα τὴν πέραν γῆν, ἐξαισίαν γῆν. Τὴν αὐτὴν παραγωγὴν ἔχει καὶ ἡ Περσικὴ ferda — παράδεισος, σημαίνουσα τόπον ὠραίου, χατάφυτον ἀπὸ ἀνῆα καὶ σκιερὰ δένδρα.

δύω διαμυχρόμενους στρατοὺς, ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν ἀνάγκη νὰ συνυπάρχωσι καὶ νὰ συνυπερασπίζωνται τὸν τόπον. Εἰς ἡμᾶς ὅμως, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα εἶναι ξένων διαλέκτων ἄμικτος, στρατῶν καὶ κακοφώνων λέξεων ἡ εἰσαγωγὴ εἶναι δύσκολος, καὶ ἡ συναρμογὴ αὐτῶν πολλάκις κακόζηλος. Τοὺς Ἰνδοὺς στρατιώτας τούτους, ὁμογενεῖς τινες γράφον Κυπαίους, ἄλλοι δὲ Σιπίους· ἀλλ' ἡ φυσικὴ τῶν συμφωνῶν ἀλληλοτροπία δὲν δικαίονει τὴν λέξιν Κυπαίους. Κατ' ἐμὲ, προτιμῶ νὰ ἐλληνίσωμεν τὴν Ἀγγλικὴν Sepoy λέγοντες Σεπόης, καὶ πληθ. Σεπόκι, φυλάττοντες οὕτω καθαρωτέραν τὴν παραγωγὴν τῆς πρωτογενεῖς Περσικῆς esp. Ταῦτα, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, εἶναι σπουδὴ φιλολόγων, ἀγαπῶντων καὶ τὸ ὠραῖον καὶ τὸ ἐναρμόνιον συνάμα τῆς γλώσσης.

Ἐρχομαι τώρα εἰς ἄλλην κοινὴν λέξιν, συνεχῶς ἀναφερομένην εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνταρτίας ταύτης.

Ἡ λέξις radjan, καὶ πτωχικὴ ὀνομαστικὴ radja, εἶναι καθαρὰ Σανσκριτικὴ, κοινὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφείς τῆς Ἰνδίας, καὶ μέχρι σήμερον ἀναλλοίωτος εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἰνδικοῦ λαοῦ. Ἐσθμινε δὲ βασιλέα, ἡγεμόνα, φύλαρχον, καὶ τοιαύτη εἰς ὅλην τὴν Ἰνδίαν εἶναι ἡ κυρία σημασία αὐτῆς. Ἀλλὰ τὴν σήμερον δίδεται χάριν τιμῆς εἰς πολλοὺς ἐπιτήμους ἀνδρας, καὶ εἰς τινὰς ἡγεμονίσκους· προσηγορίᾳ ἐπίτιμος, ὁποῖοι οἱ τίτλοι τῶν ἱπποτικῶν ταγματῶν τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης. Τὴν λέξιν ταύτην ἀνευρίσκομεν εἰς πολλὰς διαλέκτους τῆς Εὐρώπης, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Ρωμαίων. Πρὸς re(x)gis — βασιλεῦς, regno βασιλεύω, regius βασιλικός. Ἐκ ταύτης καὶ ἡ regio, χώρα βασιλευμένη, ἀκολουθῶς μέρος γῆς, καὶ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ὁ Ρεγιόν. Εἰς τὰ Γερμανικὰ ἔθνη ἡ λέξις εἶναι κοινὴ. Reiks, ὀνομάζει ἡ Γερμανικὴ τὸν ἡγεμόνα, καθὼς καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἡ Γερμανικὴ reich τὴν βασιλείαν. Ἡ Ἀγγλοσαξωνικὴ, ὅθεν πηγάζει ἡ πλείοτερά Ἀγγλικὴ γλῶσσα, λέγει rixian, βασιλεύω καὶ rice (προφ. rike) βασιλεία, ὅθεν καὶ ἡ ἐρμηνεία τῆς Ἀγγλικῆς Bishopric, ἐπισκοπὴ, δηλ. Ἐπισκόπου βασιλεία. Ἡ λέξις αὕτη, τὸσον συνήθης εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Ρωμαίων καὶ Γερμανῶν, καὶ πάγκοινος εἰς τὰς σήμερον λαλουμένας γλώσσας τῆς Εὐρώπης (α), ἦτον ἄγνωστος εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐκτός τινων λέξεων τὰς ὁποίας κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐδανείσθη παρὰ τῶν Λατίνων, καθὼς ἡ ἀνω ἀναφερομένη Ρεγιόν, καὶ Ῥήγιον ὄνομα τόπου. Ἡ κυρία σημασία τοῦ Σανσκριτικοῦ Ῥήματος radj, ἐκ τοῦ ὁποῦ παρέρχεται ἡ radja, εἶναι λάμπα, στίλβω, ἀκολουθῶς βασιλεύω, ἡγεμονεύω. Ἡ σημασία αὕτη τῆς πρωτογενεῖς ρίζης ἀποδεικνύει τίς ἦτο τὸ πάλαι ἡ χαρακτηριστικωτάτη ιδιότης τῶν ἐν Ἰνδίᾳ βασιλέων. Τοιαύτη εἶναι ἔτι καὶ σήμερον ἡ κοινὴ

(α) Πρὸς τῶν Γάλλων τὸ roi, τῶν Ἰταλῶν τὸ re καὶ rege, τῶν Ἰσπανῶν τὸ rey καὶ τὰ ἐπὶ ὅμοια.

δοξασία των Ἀσιατικῶν ἐθνῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἡγεμόνες καταλύουν εἰς πολυδάπανα ἀνάκτορα, καὶ δικιτῶνται μὲ μεγαλοπρέπειαν μὴ ἀρμόζουσιν εἰς τὴν πενίαν καὶ ἐνδεϊν τῶν ὑπηκόων αὐτῶν. Ἡ σύνθετος maharadja, παρὰ τοῦ maha μέγας καὶ τῆς ἄνω radja, ἥτο τὸ πάλαι καὶ τὴν σήμερον, προσθηγορία κοινή. Σημαίνει τῶν Ἑλλήνων ὁ μέγας βασιλεὺς. Τὸ ἐπίθετον τοῦτο maha προσαρτῆται καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ὀνόματα Ἰνδικὰ σημαίνοντα ἰσχύϊν, δύναμιν, ἢ ἀρετὴν πλεονα τῶν ἄλλων. Τὴν λέξιν ταύτην maharadja μεταχειρίζονται οἱ νῦν Ἰνδοὶ συχνότερα τῶν προπατόρων αὐτῶν, διότι οἱ πλείότεροι τῶν ἐκπεσόντων τῆς ἀληθοῦς ἀξίας, ἀγαπῶσιν ἔτι καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν σκιάν τῆς ἀρχίας δόξης. Ἀπαρράλκτως ἐκλόμενοι καὶ ἡμεῖς ἐν καιρῷ δουλείας, ἐξαντλοῦντες τῆς πλουσίας ἡμῶν γλώσσας τὰ ἐπίθετα, εἰς τὴν μετ' ἀλλήλων ἀελευθέρῳ συμπεριφορᾷ.

Radjai λέγεται ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως, εἶναι δὲ παρὰ τοῦ τακτικοῦ θηλυκοῦ radjani, ἀλλ' οἱ Ἀγγλοὶ γράφουν τὴν λέξιν ὅπως τὴν προφέρουν οἱ Ἰνδοί, rani, καὶ τοιοῦτοτρόπως γραμμὴν ἀπαντᾷ εἰς πολλὰς Ἀγγλικὰς ἐφημερίδας. Ex-rani λέγουν οἱ Ἀγγλοὶ τὴν ἄλλοτε βασιλίδαν, ἢ τὴν ἐκ πτωτον τοῦ θρόνου (α).

Ἄλλη συνθεσάτη λέξις, εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῆς Ἰνδίας, εἶναι ἡ navaab ἢ nawaab. Κακῶς ἐγγράφητο καὶ ἐπρόφερότο ἄλλοτε παρὰ τῶν Ἀγγλῶν nabob, καὶ μολοντό: ἡ παραγωγή τῆς λέξεως εἶναι γνωστὴ, πολλοτάτοι ἀκόμη οὕτω καὶ τὴν γράφουν καὶ τὴν προφέρουν ὅθεν ἄδικον δὲν ἔχουν οἱ ξένοι μιμούμενοι τοὺς Ἀγγλους, παρὰ τῶν ὁποίων ἐδιδάχθησαν τὰ τῶν Ἰνδίων νὰ τὴν προφέρωσιν οὕτως. Ἡ λέξις εἶναι καθὰ Ἀραβικῇ, κοινὴ ὅχι μόνον εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Περσίαν, Κιρκασίαν καὶ τὰς Τουρκικὰς χώρας τῆς Μεσοποταμίας, ὅπου κοινῶς λαλεῖται ἡ Ἀραβικὴ καὶ ἡ ἰδιόρρυθμος Κουρδικὴ γλῶσσα. Πιράγεται παρὰ τῆς ῥίζης nab, σημαίνουσης τὸν ἰστάμενον εἰς τόπον ἄλλου, τὸν ἐκπληροῦντα χρὴν ἄλλου. Ἡ λέξις naib καὶ πληθ. navaab καὶ nab σημαίνει τῶν Λατίνων τὸ vicarius, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὸν vicarius regis-ἀντιβασιλεὺς, τὸν ἰστάμενον ἐν τόμῳ βασιλείας, γαλλιστί vice-roi. Λέξιν κατάλληλον νὰ μεταγλωττίσωμεν τὴν Λατινικὴν vicarius, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν (*) ἀλλ' ὁ ἄπειρος τῆς Λατινικῆς δύναται κάλλιστα νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως διὰ τῆς Γαλλικῆς vice-roi, λέξεως ὅπως Λατινικῆς, vice regis, ἐν τόμῳ βασιλείας. Οἱ Ἀγγλοὶ, καθὼς καὶ οἱ περσιζόντες Ἰνδοί, μιμούμενοι τοὺς Ἀραβίους, μεταχειρίζονται τὸν πληθυντικὸν navaab ἢ navaab ἀντὶ

(*) Ἡ ῥίζη τῆς λέξεως ταύτης δεικνύει σαφέστατα, ὅτι προέρχεται ἀπὸ τοῦ Ἰνδικῆς τῶν λέξιν radja, — rajā. Τὴν ἐφημεριδογράφον Εὐρώπαιον, ὁμιλοῦντες περὶ τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὑποτακτῶν χριστιανῶν, τῶν ῥαγιαδῶν, κακῶς γράφουν τὴν λέξιν rayā-rajā.

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. ἵσως διὰ τῆς λέξεως «τοποτηρητής».

τοῦ ἐνικοῦ naib, κοινοτέρου εἰς τὴν Κιρκασίαν, προφέροντες αὐτόν, καθὼς προείπον, nabob. Τὸν πληθυντικὸν ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ μεταχειρίζονται κατὰ κράτος οἱ Ἀραβίαι αὐτοί, καὶ αὕτη μὲ φαίνεται ἡ αἰτία ἢ παρακινήσασα αὐτοὺς νὰ σχηματίσωσι μετὰ καιρὸν τοῦ πληθυντικοῦ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ραινόμενον σπάνιον μὲν εἰς ἄλλας γλώσσας, κοινότατον δὲ εἰς τὴν Ἀραβικὴν. Ἡ λέξις αὕτη εἶναι σήμερον κοινὴ εἰς τὴν Ἰνδίαν, καὶ ἀπολέσασα τὴν προτέρην αὐτῆς σημασίαν, σημαίνει πολλῶν ἐπαρχιῶν ἡγεμονίαν, καὶ ἐπισήμως πολυκτῆμονας, φυλάξαντας τὸ ὄνομα τοῦτο, μόνον ἕνος τῆς ἀρχίας αὐτῶν ἐξουσίας. Γίνεται δὲ πολλάκις σήμερον, διὰ νὰ μὴ εἴπω πάντοτε, ἀπλῆ ἐπίτιμος προσθηγορία εὐπατριδῶν τινῶν, καθὼς ἡ προσερμηνευθεῖσα radja καὶ maharadja. Ἡ Ἀγγλικὴ ἐταιρεία τῆς Ἰνδίας, μετὰ τὴν κατὰ κράτος κατὰ κτησιν καὶ ἀγρῶν τῶν πλειοτέρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἰνδίας, ἐκτὸς τῶν πλουσιῶν πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς ἡγεμόνας ἐτησίαν χορηγήσεων, ἀρῆκεν εἰς τοὺς πλειοτέρους καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν τίτλους καὶ τιμὰς καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀνθρώπος εἶναι παντοῦ ὁ αὐτός, καὶ παντοῦ φιλόδοξος καὶ ματαιόσπουδος, ἐμετριάζετο τοιοῦτοτρόπως τῆς ἀπολεσθείσης δόξης ἢ πικρὰ ἀνάμνησις, ὥς καὶ ἡμεῖς εἰς ἄλλους καιροὺς ἐλέγομεν ἀλλήλους ἄρχοντας, ἡμεῖς οἱ ἀρχόμενοι καὶ συντυραννοῦμενοι.

Ἄλλη λέξις καθαρὰ Περσικῆς καταγωγῆς εἶναι ἡ zemindar, τὴν ὁποίαν, κοινὴν εἰς τὴν Ἰνδίαν, δὲν ἀναφέρουν τόσον συχνὰ τὰ περὶ τῆς χώρας ταύτης συγγράμματα. Ἡ λέξις αὕτη σημαίνει τοὺς κτήτορας ἐκτεταμένων καλλιεργησίμων γαιῶν, τοὺς ὁποίους οἱ Ἀγγλοὶ εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ ἄλλοι ὀνομάζουν land-holders. Ὁμοιάζουν οὗτοι τοὺς ἐν Τουρκίᾳ κτήτορας τῶν λεγομένων τοιφλίκων, τὰ ὁποῖα οἱ κύριοι αὐτῶν, οἱ πλείστοι Ὀθωμανοί, ἐκμισθόνουν εἰς τοὺς φιλεργότερους χριστιανούς. Οἱ πολυκτῆμονες οὗτοι Ἰνδοί, εὐρίσκονται οἱ πλείότεροι εἰς τὴν ἀμφορὴν ἐπαρχίαν τῆς Βεγγάλης, ὅπου οἱ γεωργοὶ δὲν ταράττονται ὅτε καταλυσθεύονται, ὥς εἰς τὰς βορειότερας ἐπαρχίας. Πρὸς τοῦτοις ἡ μεταφορὰ τῶν προϊόντων εἰς τὴν Καλκούτταν, καὶ ἡ ἐκείθεν εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν εὐχερὴς ἀποστολὴ, παρεκίνησε πολλοὺς Ἰνδοὺς νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν καλλιεργεῖαν τῶν καρπύμων αὐτῶν γαιῶν. Οἱ γεωργοὶ οὗτοι ὅχι μόνον τῆς Βεγγάλης ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑσωτερικοῦ τῆς Ἰνδίας, ἔμειναν οἱ πλείστοι ἀμέτοχοι τῆς αἰμκτηρᾶς ἀνταρσίας, καὶ πολλῶν αὐτῶν μείναν κάμνονν πολλοὶ πρόσφυγες καὶ καταδιωκόμενοι Ἀγγλοί, τῶν ὁποίων τὴν γυμνότητα ἐκλύψαν, τὴν πείναν ἐθεράπευσαν, καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας αὐτῶν περιουσίας καὶ ζωῆς ἔσωσαν ἀπὸ τὰς χειρὸς τῶν ἰθαγενῶν στρατιωτῶν. Ἡ λέξις zemindar σύγκειται παρὰ δύο Περσικῶν λέξεων zemin, γῆ, καὶ der, μῦθον σημαίνον κτήσιν, ἐκ τοῦ ῥήματος dashten ἔχω. Σημαίνει λοιπὸν τὸν ἔχοντα γῆν, καθὼς ἄλλη ὁμοιοσχῆμος Περσικῇ, maldar (mal, πλούτης) τὸν πλούσιον.

Πρὸ τῆς ἀνταρτίας ταύτης, οἱ γεωργοὶ οὗτοι ἐξέμισθωναν τοὺς ἐγγείους φόρους τῶν Ἰνδῶν ἀπὸ τῆς ἐταιρείας. Οἱτοὶ πάλιν ἐπώλουν εἰς ἄλλους ὑποταλεῖς αὐτῶν μέρη τινὰ ἐπαρχιῶν, καὶ οὗτοι πάλιν εἰς ἄλλους, καθὼς σήμερον γίνεται εἰς τὴν Τουρκίαν. Λέγεται δὲ παρὰ πολλῶν Ἀγγλῶν, ὅτι τῶν ἰθαγενῶν τούτων ὑπαλλήλων ἡ τυραννία πρὸς τοὺς πατριώτας αὐτῶν Ἰνδοὺς, καὶ ἡ ἀνελεσίμων καὶ ἀσπλαγχνος εἰσπραξίς τῶν φόρων ἠρέθιζον τοὺς πτωχοὺς ἐγκατοίκους. Καὶ ταῦτα μὲν ἐμάνθην ἢ ἐταιρεία, ἀλλ' ἐδυσκολεύετο νὰ τὰ θεραπείσῃ, μὴν ἔχουσα ἀρμοδίους καὶ ἐπαρκεῖς Ἀγγλους ὑπαλλήλους. Ἡ ἱστορία τῆς ἀνταρτίας θέλει μᾶς φωτίσει περὶ πολλῶν τοιούτων παρνομιῶν.

Ἡ λέξις rajput, καὶ ἐνίοτε rajpoot γραφομένη, παρὰ τῶν Ἀγγλῶν, εἶναι ἡ γνωστὴ Σινσκριτικὴ radjaputra, σημαίνουσα ἀνδρὰ στρατιωτικῆς τάξεως, πολλάκις δὲ καὶ τὸν ἀπλοῦν στρατιώτην. Τὸ ὄνομα τοῦτο, κοινὸν σήμερον εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἐδίδετο ἄλλοτε εἰς τὴν πολυάνθρωπον καὶ ἰσχυρὰν ἐκείνην τῆξιν τῶν Ἰνδῶν, τὴν λεγομένην ksatria. Ἦτον αὕτη, κατὰ τὴν ἐπιστημότητα, ἡ δευτέρα τῶν τριῶν τάξεων εἰς τὰς ὁποίας διηγεῖτο ἄλλοτε ὁ λαὸς ὅλος τῶν Ἰνδῶν, ὅταν ἡκμαζεν ἡ θρησκεία αὐτῶν, ἀμικτος τῶν μεταγενεστέρων πολλῶν αἰρέσεων, καὶ πρὶν ὑποπέσωσιν ὑπὸ τὴν σιδηρᾶν δύναστέαν τῶν Περσῶν καὶ Μογγόλων κατακτητῶν. Αἱ τάξεις αὗται (castes) τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τόσων ξένων ἐθνῶν, ἄλλοτριων τὰ ἦθη καὶ τὴν θρησκείαν, συνανειμίχθησαν εἰς τινὰ μέρη, εἰς τινὰ δὲ μόνην τὴν μνήμην αὐτῶν φυλάττουσι οἱ ἐγκατοικοί. Ἡ πρώτη τάξις, οἱ Βραχμῶναι, οἱ ἱεροπράνται καὶ τοῦ λαοῦ ὅλου οἱ πολυμυθεῖστεροι, δὲν εἶναι πλέον τὴν σήμερον ὅτι ἦσαν τὸ πάλαι, ἀλλ' εὐρίσκονται πολλοί, κατατεταγμένοι ὡς ἀπλοὶ στρατιῶται ὑπὸ Ἀγγλους ἀξιωματικούς, πλησίον ἀνδρῶν τῆς κατωτέρας τάξεως: παντοῦ ὁμῶς, ὅπως καὶ ἄλλοτε, εἶναι καὶ λογιζόμενοι ἐπισήμοι, ὅπως τῶν ἄλλων ὁμοθρήσκων Ἰνδῶν. Ἡ δευτέρα, ἡ στρατιωτικὴ ksatria, ἦτον ἄλλοτε πολυάνθρωπος, ἰσχυρὰ καὶ ἐπίσημος τάξις λαοῦ, συχνότατα ἀναφορμένη εἰς ὅλους τοὺς ἐμρυσίους πολέμους, τῶν ὁποίων μείναν κάμνονν τὰ ποικίλα συγγράμματα τῶν Ἰνδῶν. Ὅλοι οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ὑποταλεῖς ἡγεμόνες, ἦσαν ἐκ τῆς τάξεως ταύτης, καὶ παντοῦ εἰς τὰς ἐπαρχίας, οὗτοι ἦσαν οἱ δεσπόζοντες καὶ διοικοῦντες τὸν ὑποτελῆ λαόν. Ἐντεῦθεν τὸ ἐπίσημον τῆς τάξεως ταύτης, συμπεριλαμβανούσης καὶ ὅλην τὴν πολυάριθμον βασιλικὴν γενεὰν τῆς χώρας. Τὴν σήμερον, ἀντὶ τῆς λέξεως ksatria, μεταχειρίζονται ὡς ἐπιτοπὸν τὴν ra-ljaputra, σημαίνουσαν τὸ πάλαι τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως. Μετὰ καιρὸν ἡ λέξις αὕτη ἐσήμεινεν ὅλους τοὺς στρατιωτικούς, καὶ αὐτοὺς προσέει τοὺς τῆς κατωτέρας τάξεως στρατιώτας, ὅσοι χάριν μισθοῦ ἢ λεηλασίας, κατατάσσοντο εἰς τὰς στρατιωτικὰς τάξεις τῶν ἡγεμόνων. Ἡ λέξις τοιοῦτοτρόπως ἐγενε κοινὴ σήμερον, καὶ ἀντὶ τῆς ἄλλοτε μνημονευομένης ksatria, μεταχειρί-

ζονται ταύτην ὀνομάζοντες οὕτω πολλοὺς ἡγεμόνας καὶ τινὰς ἐμπολέμους φυλάς τῶν ἐνδοτέρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἰνδίας, κολοβώσαντες τὴν ἀρχαίαν Σινσκριτικὴν λέξιν radjaputra ἢ radjaputa, οἱ δὲ νῦν Ἰνδοὶ καὶ Ἀγγλοὶ, εἰς rajput: ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐκτεταμένης ἐπαρχίας Rajpootana, σημαίνον χώραν ἢ τόπον τῶν Rajput, διότι ἡ λέξις tan, μῦθον Περσικόν, προσκολλημένον εἰς τοιαῦτα ὀνόματα, σημαίνει τόπον ἢ χώραν.

Δύο ἄλλα ὀνόματα κύρια, συχνότατα ἀπαντῶνται εἰς τὴν Γεωγραφίαν τῆς Ἰνδίας, καὶ συχνάκις ἀναφαίνονται ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἀπαντῶνται πλείοτερον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Oude, καὶ πρὸς τὰς ἀρκτέας χώρας αὐτῆς, ὅπου παρηγόμισε τὸ ἐγγώριον θρησκευτικὸν ἢ Μωαμεθανικὴν θρησκείαν. Αἱ λέξεις αὗται εἶναι ἡ τελικὴ pura, γραφομένη ὡς ἐπιτοπὸν σήμερον poor, καὶ pur παρὰ τῶν Ἀγγλῶν, pore παρὰ τῶν Γάλλων, καὶ ἡ abad. Ἡ μὲν poor, καθὼς ἡ λέγουσα τῆς Cawnpore εἶναι καθὰ Σινσκριτικῇ, ἐξηγουμένη πόλις, καὶ εὐρισκομένη εἰς πολυάριθμα τοπικὰ ὀνόματα, ὡς καὶ τὰ ἡμέτερα Τρίπολις, Ἐρμούπολις, κτλ. Ἡ δὲ abad εἰς τὰς λέξεις Allahabad, Ferukhabad, εἶναι Περσικῇ, τῆς αὐτῆς ὡς καὶ ἡ poor σημασίας. Ἡ Allahabad ἐξηγεῖται Θεοῦπολις, παρὰ τῆς Ἀραβικῆς Allah Θεός, καὶ ταύτης τῆς abad. Ἡ λέξις pura, συνειθεσάτη τὴν σήμερον παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, ἔχασε τὸ τελικὸν φωνήεν. Ἡ Ἀγγλικὴ γραφὴ τῆς λέξεως εἶναι ὀρθότερα τῆς Γαλλικῆς pore. Συνέβη εἰς τὴν Ἰνδίαν, ὅτι καὶ εἰς ἡμᾶς, νὰ ἔχωσιν τινες τόποι διπλὰ ὀνόματα, τὸ μὲν, τῶν ἀρχαίων κατοίκων, τὸ δὲ, τῶν ἀλλογλώσσων κατακτητῶν, καθὼς Νεοχώριον, Τουρκιστὶ Ferikioi.

Ἄλλη λέξις κοινὴ εἶναι ἡ nizam. Εἶναι δὲ Ἀραβικῇ, καὶ γνωστὴ εἰς τὴν Τουρκίαν ὡς ὄνομα τοῦ τακτικοῦ στρατεύματος. Παράγεται παρὰ τῆς ῥίζης nazama, ὅτε τι εἰς τάξιν — τάττω. Ἡ παράγωγος nizam σημαίνει τρόπον, τάξιν, ἔθος, εἰς δὲ τὴν Ἰνδίαν τὸν ἡγεμόνα, κυρίαρχον. Οὕτως ὀνομάζονται πολλῶν ἐπαρχιῶν δεσπότες. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς Τουρκίαν, ὅπου ὁ στρατιώτης πολλάκις λέγεται nizam.

Συγγράμμα ὁλόκληρον ἐχρειάζετο διὰ νὰ σαφηνίσῃ τις τὰς πολλὰς ξένας ὀνομασίας τὰς ἀπαντωμένους εἰς ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς φρικώδους ταύτης ἀνταρσίας. Οἱ μεταφράζοντες τὰς λεπτομερεῖς ἐπιστολάς τῶν Ἀγγλικῶν ἐφημερίδων, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ξένων τούτων λέξεων, καὶ τῶν ἐθίμων τῶν Ἰνδῶν, ἀφίονον τὰς λέξεις ἀνερμηνεύτους, συγχίζοντες τοὺς ἀπείρους αὐτῶν ἀναγνώστας. Ἐλάττωμα μέγα εἶναι τῶν πλειοτέρων ἐν Ἰνδίᾳ κατοικούντων Ἀγγλῶν, τὸ νὰ μεταχειρίζονται τὸς ἐγγώριους λέξεις παντάπασι ἀγνώστους εἰς τοὺς πλειοτέρους αὐτῶν συμπατριώτας, καὶ ἔτι μάλλον, εἰς τοὺς πολλοὺς ἀλλογλώσσους καὶ ἀλλογενεῖς, μηδὲν σχετιζόμενους πρότερον μὲ τὴν Ἰνδίαν καὶ τὸν λαόν τῆς. Τοῦτο εἶναι ἐλάττωμα, ὅχι μόνον τῶν ἐν τῇ Ἰν-

δία Ἀγγλων, ἀλλὰ καὶ ὅπου ἄλλοι ταξιδεύουν, ὑπε-
ραγαπῶσι τὴν χρῆσιν ἀνεξηγήτων ἐντοπίων λέξεων,
μὴ συλλογίζομενοι ὅτι γίνονται παντάπασιν ἀκατά-
ληπτοι, τὸ δὲ ὕψος αὐτῶν ἀποβαίνει τραχὺ καὶ
ξενικόν. Ἡ μόνη αὐτῶν ἀπολογία εἶναι, ὡς ἀνω-
τέρω εἶπον, ὅτι ἡ Ἀγγλική, μίγμα διαφόρων γλωσ-
σῶν, παραδέχεται ἀνευ δυσκολίας πᾶσαν ξένην
λέξιν.

Ἡ ἐπαρχία, ἡ παρὰ τῶν Ἀγγλων ὀνομαζομένη
Oude, ὅπου συνεκεντρώθησαν οἱ πλείστοι καὶ ἰ-
σχυρότεροι ἀντάρται, καὶ ἐσφάγησαν τόσα βρέφη καὶ
τόσαι γυναῖκες, ἐλέγετο τὸ πάλαι παρὰ τῶν Ἰνδῶν
Ayodhya. Ἦτο πολὺ μεγαλύτερα τῆς μικρᾶς ση-
μερινῆς ἐπαρχίας, καὶ ἡ πολυάνθρωπος πρωτεύου-
σά της, ὅθεν ἡ ἐπαρχία ὠνομάσθη οὕτως, εἶναι τώρα
πενιχρὰ κωμόπολις ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, ὀλίγα
μῖλια μακρὰν τῆς **Luchnow** πρὸς ἀνατολάς. Ἀλ-
λοτε ἦτο πρωτεύουσα τοῦ Θεοῦ Ῥάμα, περιόρη-
τος εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τῶν Ἰνδῶν, διότι
ἐδῶ συνεπολέμησαν ἐπὶ πολὺ ὅλοι οἱ ἥρωες τῶν
ὁποίων τοὺς ἀγῶνας διηγείται ἡ **Μαχαβαράτα**. Ἐν-
τεῦθεν διεσπάρη εἰς ὅλην τὴν Ἰνδίαν, ἀπὸ τὰ ὄρη
Ἡμαλαῖα μέχρι τῆς **Ταπροβάνης**, ἡ πεντάδεσμος
φυλὴ τῶν **Πενδάβων**, τῆς ὁποίας τὴν μνήμην καὶ
τὸ ὄνομα σώζουν εἰσέτι ὅλα τὰ ἀπώτατα καὶ δια-
χωρισμένα μέρη τῆς ἐκτενούς ταύτης χώρας. Ἐδῶ
ἤματι ἡ λατρεία τοῦ Ἡλίου, ἐδῶ ἐκατοικεῖ ἡ
περιόρητος φυλὴ ἡ λεγομένη **Surya vansa** (γένος
τοῦ ἡλίου), τῆς ὁποίας ἡ μεταγενεστέρα δια-
σπορὰ μετέφερεν εἰς ξένους τόπους τὴν τὸσον συν-
ήθη εἰς τοὺς ἀρχαίους λατορεῖν τοῦ ἡλίου καὶ
τοῦ πυρός. Τὸ πάλαι εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην
ἐμπεριείχετο καὶ ἡ πόλις **Hastinapura**, συνεχῶς
μνημονευομένη εἰς τὰ ἀρχαῖα Ἰνδικὰ συγγράμ-
ματα. Τὴν θέσιν τῆς πολυανθρώπου **Hastinapura**
ἡ μέρους τῶν προαστείων αὐτῆς, κατέχει σήμερον
ἡ πόλις **Delhi**, τὴν ὁποίαν ἀνωκοδόμησαν καὶ ἐ-
λάμπρυνον οἱ **Μωαμεθανοὶ** κατακτητὰς τῆς Ἰνδίας.
Ἐκτὸς τῶν πολλῶν ἱστορικῶν ἀναμνήσεων τῆς χώ-
ρας ταύτης, θεωρουμένης παρὰ τῶν Ἰνδῶν, ὡς καὶ
παρ' ἡμῶν θεωροῦνται αἱ κλειναὶ Ἀθῆναι, ἡ ἐπαρχία
εἶναι ἡ εὐκχεστέρα καὶ εὐφροτέρα τῆς Ἰνδίας.
Διαθρέχεται δὲ παρὰ πολλῶν ποταμῶν, κλάδων
τοῦ Γάγγου, ἐνῶ τοῦ ἀνερέλου οὐρανοῦ τὸν καύ-
σωνα μετριάξουν οἱ ἀνεμοὶ ἀπὸ τὰ χιονοσκεπῆ Ἡ-
μαλαῖα ὄρη. Ὅθεν δικαιοῦνται οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ
Ἰνδοί, ψάλλοντες τόσον συχνὰ τὴν καλλονὴν τῆς
ἐπαρχίας ταύτης, τὴν εὐφροίαν τοῦ τόπου, καὶ
τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς πολυανθρώπου **Ayodhya**.
Τόσαι ἀρεταὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, πρὸ πολλοῦ
ἐξωπύρηνσαν πολλῶν γειτόνων τὴν ἀκόρεστον πλεο-
νεξίαν, καὶ καθὼς ἡ εὐφορία καὶ περικαλλὴς Ἰτα-
λία, οὕτω καὶ ἡ **Ayodhya** ἔπεσεν ὑπὸ τὸν ζυγὸν
πολλῶν ἀλληλοδιαδόχων κραταίων γειτόνων. Πρὸ
πολλῶν αἰώνων, οἱ αὐτόχθονες Ἰνδοὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ
τῶν ἀρκτικῶν ἐπαρχιῶν, εἶχον ὑποκύψει εἰς ξένον
ζυγόν, ἀναγκασθέντες, πρῶτον μὲν ἀπὸ τοὺς Πέρ-
σας, δεύτερον δὲ ἀπὸ τοὺς **Μογγόλους** ν' ἀλλά-

ξωσι θρησκείαν, νὰ κρημνίσωσι τοὺς πατρῶους
ναοὺς καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ δύσμορφα τῆς πολυθείας
τῶν, καὶ ν' ἀνακτήσωσι ναοὺς εἰς τὸν Θεὸν τοῦ
Μωάμεθ. Μεταβάντες εἰς ἄλλην θρησκείαν, τῆς ὁ-
ποίας ἡ περὶ τὴν ἡ μάχαιρα, σκληρυνόμενοι τὴν
ψυχὴν διὰ τῆς ἀποστασίας ταύτης, ἠδυνήθησαν νὰ
φυλάξωσιν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας τὴν ἀρχὴν, γενό-
μενοι, ὡς οἱ **Μωαμεθανοὶ**, μαχημώτεροι καὶ θηριωδέ-
στεροι τῶν εἰρηνικωτέρων ὁμοφύλων εἰδωλολα-
τρῶν. Ἡ ἀρχαία καὶ σημερινὴ ἱστορία τῆς ἐπαρ-
χίας ταύτης, τόσον ἐπιστήμου εἰς τὰ χρονικὰ τῆς
Ἰνδίας, σαφηνίζει κάλλιστα τὸ αἰμοδόρον καὶ κτη-
νώδες τῆς ἀνταρσίας, καὶ τὴν πανταχόθεν συρ-
ρόην τῶν ἀνταρτῶν. Οἱ ἐγκατοικοὶ εἶναι μὲν Ἰνδοί,
ἀλλ' Ἰνδοὶ **Μωαμεθανοὶ**, καὶ τὸ κατὰ τῶν ἄλλο-
φύλων μῖσος τούτων, εἶναι σφοδρότερον τοῦ τῶν συν-
αδελφῶν εἰδωλολατρῶν, τῶν ἀνεχόμενων ἀγογγύ-
στως καὶ ξένην ἀρχὴν καὶ ξένον θρησκείαν.

Οἱ Ἰνδοὶ δὲν εἶναι μάχιμοι οὐδ' αἰμοχαρεῖς, καὶ
ἂν ἡ ἀρχαία αὐτῶν ἱστορία εἶναι πλήρης στάσεων
καὶ πολυχρονίων ἐμφυλίων πολέμων, τοιαύτη εἶναι
ἡ ἱστορία ὅλων τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν, χωρίζομε-
νων ἀπ' ἀλλήλων δι' ὀρίων στενῶν, καὶ συμπολε-
μούντων πάντοτε διὰ τὰ ἄλογα καὶ ἐξημμένα
πάθη τῶν φιλοδόξων ἡγεμόνων αὐτῶν. Αἱ ὀλίγαι
μάχιμοι φυλαὶ τῆς Ἰνδίας, εὐρίσκονται εἰς τὰς ἀρ-
κτικὰς χώρας, πλησίον τῶν Ἡμαλαίων, ὅπου τὸ
ψυχρὸν κλίμα καὶ τὸ τραχὺ καὶ ἀκαρπν τοῦ τό-
που ἐνισχύει αὐτὰς πλείοντον, ἐνῶ ἔχουν κατα-
φύγιον τὰ ὄρη αἰφνιδίως ἐπιδρομῶν κατὰ τῶν γει-
τόνων καὶ τῶν ξένων τὰς ἐκστρατείας.

Τὴν ἐπαρχίαν ταύτην πρὸ τριῶν ἐτῶν κατέκτη-
σαν οἱ Ἀγγλοὶ, ἡ μᾶλλον προσήρτησαν εἰς τὰς
πολυκρίτους ἐπαρχίας τῆς Ἰνδικῆς Ἑταιρείας, δι'
αἰτίας τὰς ὁποίας εἰσέτι ἐντελὼς δὲν γνωρίζομεν.
Παράδοξόν εἶναι ὅτι τοιαύτη εὐφορία ἐπαρχίας,
περικυκλουμένη ἀπὸ ἄλλας ὑποτελεῖς, ἔμεινε τόσον
καιρὸν ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας τῆς Ἑταιρείας, ὅταν μά-
λιστα συλλογισθῶμεν τὴν εὐκαρπίαν καὶ τὸν πλοῦ-
τον τῆς χώρας. Τὰ σημερινὰ τῶν ἐκεῖ Ἀγγλων
παθήματα, ἡ ἐπίμονος καὶ εἰσέτι ἀπτόητος ἀνταρ-
σία, μαρτυροῦν τὴν φροντίδα καὶ προσοχὴν τῆς
Ἀγγλικῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν πρὸ πολλοῦ ἀναμ-
φιδόλως μελετωμένην προσάρτησιν ταύτην. Ἀν
ἀληθεύσιν ὅλα τὰ παρὰ τῶν Ἀγγλων διηγού-
μενα, ἂν αἱ πρακτόμεναι θηριωδία εἶναι καθ' ἐκά-
στην ὁποία τὰς διηγούνται οἱ διαφυγόντες τὸν κίν-
δυνον καὶ τὸν θάνατον, λέγω ὅτι δὲν εἶναι οἱ Ἰνδοὶ
τοιούτοι. Ἄνδρες ἀναιμάκτως οἱ πλείοντες καθυ-
ποταχθέντες, καὶ εἰς μακροχρόνιον ὑποταγὴν κρα-
τούμενοι παρ' ὀλιγίστων στρατιωτῶν ξένων, δει-
κνύουν χαρκατῆρα ἀπόλεμον, χαρκατῆρα ὁποῖον δὲν
βλέπομεν εἰς τοὺς ἀσυγκρίτως μαχημώτερους λαοὺς
τῆς Εὐρώπης. Τὴν τσαύτην θηριωδίαν καὶ κτη-
νώδη λύσσαν κατὰ τῶν κυριαρχούντων καὶ τῶν
οἰκογενειῶν αὐτῶν, ἀποδίδω εἰς τὴν θρησκείαν τὴν
σκληρύναν τὴν καρδίαν των, καὶ εἰς τὴν πολυετῆ
τῶν Ἀγγλων ἄφρονα καὶ ἀγέρωχον ὑπεροψίαν.

Ταῦτα πολλοὶ Ἀγγλοὶ ὁμολογοῦν, καὶ ἡ ἀξίε-
παινος τῆς Ἀγγλικῆς μητροπόλεως φροντίς νὰ
ἐπανορθώσῃ τὴν κλονιζομένην καὶ κακὸβουλὸν τῆς
Ἑταιρείας πολιτικὴν ἐν Ἰνδίᾳ, θέλει ἐξημερώσῃ
τὸ φιλέκδικον καὶ μνησικακὸν τῶν κακῶς κυβερ-
νωμένων Ἰνδῶν. Πρὸς τοῦτοις, αἱ ἐπιστολαὶ Ἀγ-
γλων καὶ ξένων πολλῶν, χάριν ἐμπορίας εἰς τὴν
Ἰνδίαν παροικούντων, ὁμοφώνως μαρτυροῦν ὅτι οἱ
παροτρύνοντες τοὺς ἀντάρτας Ἰνδοὺς καὶ ἀδιαλεί-
πτως ζωपुरοῦντες τὸ δαιμόνιον πνεῦμα τῆς φρι-
κώδους ταύτης ἀνταρσίας, εἶναι Ἰνδοὶ **Μωαμεθα-
νοὶ**, καὶ ὅτι ἡ ἀνταρσία εἶναι ἰσχυρότερα καὶ ἐπι-
μονωτέρα εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ὅπου πρὸ πολ-
λοῦ περηγκώνισε τὸ ἐγγλῶριον θρησκείαν, ἐθλάσε
τὰ εἰδῶλα καὶ ἐκάθησε μετὰ τῆς δόξης καὶ τοῦ
κράτους τῶν **Καλιρῶν** ἡ μονόθεος λατρεία.

Α. Γ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ.

Η ΧΙΟΝΟΣΤΟΙΒΑΣ.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.)

—οοο—

Αἰθρίαν τινὰ πρῶταν τοῦ φθινοπώρου, εὐρισκόμεν
πρὸ τριῶν ἐτῶν μετὰ τινων φίλων ἐν **Βυενῶ**, τερ-
πνῶ χωρίῳ, κειμένῳ ἐπὶ τῆς **Αὐστριακῆς** ὄχθης
τῆς μεγάλης **Λίμνης** ἢ **Μαγχαλολίμνης** (**Lago Mag-
giore**). Ἠλθον δὲ ἀπὸ τινος παρακειμένης κώμης,
σκοποῦντες νὰ μεταβῶμεν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν χα-
ριστάτων νήτων **Βαβρόμαλων** καὶ ἄλλων μερῶν τῆς
ἀντίπερας **Σαρδικῆς** ὄχθης. **Ναυλώσαντες** δὲ λέμβον,
ἡτοιμαζόμεθα νὰ ἐπιβῶμεν, ὅποτε ἐλθὼν ὁρσινός
τις νέος παρεκάλεσεν, ἂν εὐηρεστούμεθα, νὰ παρα-
λάβωμεν καὶ αὐτόν.

Τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ νέου ἐδείκνυνεν ἄνθρωπον
τριανταετῆ, ὑψηλὸν τὸ ἀνάστημα, εὐσώματον,
καὶ ἡλίουκατ' οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐξέφραζον γαλή-
νην συνάμα καὶ ζωηρότητα. — Ἐχω τὸν ἕνα μου
βραχίονα ἐξηρωμένον, εἶπε δείξας αὐτὸν περιδε-
δεμένον καὶ κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ ὤμου, καὶ ἐν
ἐλεοῦντές με, **Κύριοι**, μὲ διαβιβάσετε εἰς τὸ πέραν
μέρος, θὰ ὑπάγω εἰς τὸν **Μασραντώνην**, **Ξυλουργόν** ἐν
Βυενῶ, χειροῦργον ἐπιδεξιότατον, διὰ νὰ μὲ ἰα-
τρεύσῃ.

Εἰσακούσαντες προθύμως τὴν αἴτησιν αὐτοῦ, ἐπέ-
βημεν εἰς τὴν λέμβον, καὶ διετάξαμεν τοὺς ναύτας
νὰ πλεύσωσι πρὸς τὸ **Βυένον**. Ἠρχίσμεν δὲ, ὡς
ἦτον ἐπόμενον, νὰ ἐρωτῶμεν αὐτὸν περὶ τοῦ ἐπαγ-
γέλματος του, καὶ πῶς ἐξήρρωσε τὸν βραχίονα.

— Εἰμαι κάτοικος τοῦ **Μακάνου**, ἀπεκρίθη, ὕλο-
τόμος τὸ ἐπάγγελμα, καὶ ὑποχρεῶς νὰ τρέφω σύζυ-
γον, δύο υἱοὺς καὶ τὸν γηραιὸν πατέρα μου· οἱ
οἰκεῖοί μου λέγουσιν ὅτι εἰμαι ἐστὶς συμφορῶν,
καὶ δὲν ἔχουσιν ἄδικον, διότι ἡ μία δὲν περιμένει
νὰ τελεσθῇ ἡ ἄλλη, καὶ οὕτως αἰετοπε εἶχω δυσ-

τυχίαν κατατήκουσάν με. **Χθὲς** ὑπῆγα νὰ κόψω
ξύλα εἰς τὸ δάσος τῆς **Κοινοῦτος**, καὶ ἡ καρδία
μ' ἔλεγεν ὅτι ἐμελλε νὰ μὲ συμβῇ **δυστύχημα**.
διότι ἐξερχόμενος τοῦ χωρίου, παρεπάτησα, καὶ
ἔπεσα μακρὸς πλατὺς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ· φθάσας δὲ εἰς
τὸ δάσος ἤρχισα κατεσπευσμένως τὴν ἐργασίαν.
ἀλλ' ἡ ἀξίνη δὲν ἔκοπτεν· οἱ δὲ κλάδοι τῶν φυ-
τῶν, ἀντὶ νὰ κόπτονται, ἐκρημνίζοντο. **Εὐρισκό-
μην** ἐπὶ τῆς κορυφῆς κλάδου ὑψηλοῦ, ὡς κωδωνο-
στασίου, ὅτε ἡ ἀξίνη ἔπεσεν ἐξαίφνης ἀπὸ τῆς
χειρὸς μου, καὶ ἐκρύβη ἐν τῷ μέσῳ πολλῶν καὶ
συμφύτων θάμνων. Ἐγὼ δὲ, μὴ θέλων νὰ κα-
ταβῶ ἀπὸ τοῦ δένδρου, ἐκρεμάσθην ἰσχυρῶς διὰ
τῶν ποδῶν ἀπὸ τῆς κορυφῆς, καὶ ἀφένθην πρὸς τὰ
κάτω, ὡς σταφυλή, νομίζων ὅτι ἐφθάνεν ἡ χεὶρ
μου τὴν ἀξίνην· ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα νὰ τὴν
φθάσω τὴν καταρμένην. Τότε μὲ ἤλθεν ὁ θυμὸς
μου, διότι ἔχει δίκαιον ἡ **Ἐλισαβέτα** μου νὰ λέ-
γῃ ὅτι εἰμαι καθ' ὑπερβολὴν παράφορος, καὶ ἠθέ-
λησα νὰ ἀναπηδήσω· ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα νὰ
δράξω τὸν κλάδον τὸν ὁποῖον ἤθελον· οἱ ἄνωθεν
κλάδοι ἐκλιναν τότε, χεῖρες καὶ πόδες ἔμεινον
ἀστήρικτοι, καὶ ἐγὼ κατέπεσα. Ἦτο πολλά πιθανόν
νὰ συντρίψω τὴν κεφαλὴν μου, ἀλλ' εὐτυχῶς μόνον
τὸν βραχίονα ἐξήρρωσα. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν
τὸ ἡσθάνθην, ἐπειδὴ ἐνόμισα ὅτι ἀπλῶς ἐπληγώ-
θην· ἀλλὰ δοκιμάσας νὰ λάβω εἰς χεῖρας τὴν κα-
τηραμένην ἀξίνην, ἡσθάνθην ὅτι ὁ βραχίον μου
δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν κρατήσῃ. Ἐπανελθὼν λοιπὸν
εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρηκα τὴν σύζυγόν μου ἐπὶ τῆς
κλίνης πάσχουσαν πυρετόν. Ὅθεν οὐδὲ ἠθέλησα
νὰ εἶπω τι, ἐπειδὴ ἡ εὐλογημένη τήκεται καὶ διὰ
τὸ παρμικρόν, ἀλλ' ἀπῆλθον πρὸς τὴν θεράπαιναν
τοῦ ἐφημερίου, τὴν **Θηρεσίαν**, γυναῖκα ὑποχρεωτι-
κὴν καὶ εἰδήμονα ὅπως οὖν παντὸς πράγματος, ἐ-
νίοτε δὲ διὰ τινων ἰδιαιτέρων ἰατρικῶν θεραπέου-
σαν ὅσα δὲν δύνανται περιφρονεῖ ἰατροί. Ἦ συντέ-
μισσα **Θηρεσία** ἐξετάσασα τὸν βραχίονα, ἐνόησε
παραυθὺς ὅτι ἦτον ἐξηρωμένος. Ἐπέθεσε λοιπὸν
κατάπλασμα, καὶ μὲ ἐσυμβούλευσε νὰ μὴ χρονο-
τριβῶ, ἀλλὰ νὰ διευθυνθῶ ἀπὸ μέρους αὐτῆς πρὸς
τὸν ἐν **Βυενῶ** **λεπτοουργόν**. Μαίνας δὲ εἰς τὴν οἰ-
κίαν αὐτῆς μέχρι τῆς νυκτός, ἐπέστρεψα εἰς τὰ
ἴδια, καὶ προφασισθεὶς ὅτι ἀπνύδησα, κατεκλί-
θην καὶ ἔπασχον μὲν δι' ὅλης τῆς νυκτός, ἀλλὰ
δὲν ἀπέδειξα τι διὰ οὐδ' ἐνόησε τὸ παραμικρὸν ἡ
δυστυχὴς **Ἐλισαβέτα** μου. Σήμερον ὁμῶς τὴν πρῶ-
τὴν εἶδα ὅτι ἐχάραξε, καὶ εὐθὺς ἀνεχώρησα κρυ-
φίως, εἰπὼν πρὸς τὸν πατέρα μου ὅτι ἀπερχομαι
δι' ἀναγκαίαν ὑπόθεσιν εἰς **Βαένον**. Ὁμολογῶ ὅτι
εἰσέτι αἰσθάνομαι πόνον σφοδρόν· ἀλλ' ἐλπίζω, ὅτι
ὁ **Μασραντώνης** θέλει μὲ βοηθήσει καὶ ἀποκατα-
στήσει ἱκανὸν νὰ ἀναλάβω ἐντὸς ὀλίγου τὸ ἔργον
μου. Ἀλλὰ, γεννηθῆτω τὸ θέλημα τοῦ **Κυρίου**!
Αὐτὸς βλέπει, καὶ προσβλέπει, καὶ γινώσκει τὰς ἀ-
νάγκας μου· καὶ σήμερον ἀκόμη θέλει εὐσπλαγχνι-
σθῇ καὶ ἐμὲ καὶ τὰ τέκνα μου.

Κατενύχθημεν ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ καλοῦ ὑ-

ὦ! μετὰ ποίας ἀγωνίας ἤνοιγον τὰ ὦτα εἰς πάντα κρότον! πῶς ἔτρεμον δολόκληροι ἀκούοντες τὰς φωνὰς τῶν ὄρειων, οἵτινες μακρόθεν προσεκάλουν ἀλλήλους, καὶ ὁμαλύνοντες τὴν ἀτραπὸν τοῦ δάσους, κατέβαινον εἰς Τρόνικον ἀπὸ μικροῦ τινος χωρίου παρκαλειμένου! μετὰ ποίας κατανύξεως ἴσταντο προσέχοντες εἰς τοὺς ἐκ συνθήματος ἤχους, δι' ὧν ἐσήμαινον οἱ κώδωνες τὰς διαφορὰς τῆς Κυριακῆς ἀκολουθίας! Περὶ μεσημβρίαν ἔρχοντο τὸ ὑπόλοιπον γεῦμα ἔρχοντο δὲ σιωπηλοὶ καὶ ἄλλοι οἱ ταλαίπωροι, μὴ τολμώντες νὰ ἐκστομίσωσι πρὸς ἀλλήλους μήτε τὰς ἐλπίδας, μήτε τοὺς φόβους αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ παρεκλήθητο συνεσθίμενοι, συνηθάνοντο καὶ τοὺς παλμούς τῶν καρδιῶν τῶν, καὶ ἀνεσθίοντων καὶ κατὰ τὴν ἐλαχίστην κίνησιν, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐνερθώσῃσι λέξιν διότι μόλις ἐτόλμων καὶ νὰ ἀναπνεύσωσι. Τέλος πάντων ἀκούουσι μακρόθεν πλησιάζουσας συνεχεῖς φωνάς, ἐρρήθιμους, πανηγυρικὰς. Ἡ συμμιγὴς βοὴ πλησιάζει, αἱ φωναὶ γίνονται ἐναργέστεραι· καὶ αὐταὶ εἶναι ἄσματα ἀνθρώπων ψαλλόντων νεκρώσιμον ἀκολουθίαν.

— Ἐρχονται, ἔρχονται! ἀνακράζουσιν οἱ χινοσκέπαστοι. Δόξα τῷ Θεῷ, ἔρχονται εἰς ἐλευθέρωσιν ἡμῶν!

Ἡ Κυρὰ Τριανταφυλλιά, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῆς, ἀνῆγγειλεν εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ Τρόνικου τί ἀνελάμβανε καὶ ὁ καλὸς ἱερεὺς διέταξε τοὺς ἐνορίτας ν' ἀπέλθωσι τὴν Κυριακὴν ἐκείνην ἐν παρατάξει εἰς τὸ μέρος τῆς χινοστοιβάδος, ὅπως, ἀρῶν ψάλλωσιν ἐκεῖ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, ἀναζητήσωσι τὰ πτώματα.

Ἡ εὐσεβὴς συνοδία ἀπελθοῦσα ἐστάθη εἰς τὸ μέρος τὸ δευτέρου παρὰ τῆς Τριανταφυλλιάς, ὅπου καὶ προσέδραμεν εὐθὺς ὁ κύων ὑλακτῶν καὶ σκαλίζων. Οἱ νεκροθάπται τοῦ χωρίου καὶ ἄλλοι τινες εὐρωστοὶ, προχωρήσαντες πρὸς τὸ ὕψωμα τῆς χιόνος, ἤρχισαν νὰ ἐργάζωνται διὰ σκαπανῶν καὶ σιδηροφόρων βροπάλων, ὅποτε εἰς ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν ἐργασίαν κρᾶζει·

— Ὑπάρχει τις ἐνταῦθα ζῶν ἡσθάνθη κτύπον εἰς τὸ βόταλον μου· ἐκρεμάσθη τις ἀπὸ τοῦ βόταλου μου. Πᾶν λοιπὸν ψιθύρισμα παύει· ὅλοι περιμένουσι τὸ ἀποδησόμενον· καταβιβάζουσιν ἄλλα δύο βόταλα, καὶ αἰσθάνονται καὶ αὐτὰ κατασπυρόμενα.

— Οὐχὺμα! Οὐχὺμα! ἀνέκραξαν οἱ περισσώτεροι· εὐχαριστήσατε τὸν Κύριον, ἤρχισε νὰ λέγῃ ὁ καλὸς μοναχὸς, ὁ συνοδεύσας τὴν πομπήν, εὐχαριστήσατε αὐτόν, καὶ ὁμολογήσατε ὅτι ἰσχυρὸς ὁ βραχίων αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις, γενομένου μεγάλου ῥήγματος εἰς τὴν σεσπαρευμένην χιόνα, ἀναφαίνονται ἐκθαίνοντες τοῦ στομίου οἱ τρεῖς ὑλοτόμοι περιπεπλεγμένοι εἰς τὰ βόταλα. Μόλις δὲ ἐξήλθον ἀπὸ τοῦ χιονώδους βράχου, καὶ δρῶντες πρὸς τὸν μοναχόν, καὶ γονυπετήσαντες, ὕψωσαν τὰς χεῖρας πρὸς οὐρανόν· ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ προφέρωσιν οὐδὲ γοῦ. Ὅλοι οἱ περισσώτεροι ἠτένιζον αὐτοὺς θυμολύοντες καὶ πλη-

ρεις θρησκευτικῆς συγκινήσεως. Ὁ δὲ μοναχὸς ἤγειρεν αὐτοὺς, καὶ εἰπὼν ὅτι πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ὑποσχεθῶσιν εἰς τὸν Θεόν, ὅτι θέλουσι διὰ τὴν ἀποταξίαν ἀμύδυντον τὴν ζωὴν, τὴν διὰ θαύματος παρ' αὐτοῦ σωθεῖσιν, προσεκάλεσε τὸ πλῆθος εἰς εὐχαριστήριον δοξολογίαν.

Περὶ τὸν νὰ εἴπω ὅτι οἱ σωθέντες ἔδειξαν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Τριανταφυλλιά, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔτι τὸν Τρόνον, πρὸς ὃν ἐχρεώσθουν κατὰ μέτρον τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. Ὁ Ἰωάννης ἠθέλησε νὰ ἔχῃ πλησίον τοῦ τὸν πιστὸν ἐκεῖνον καὶ φιλόφρονον κύνα, καὶ υπερηγάπα αὐτὸν διὰ παντός, ὡς φίλον, ἔως οὗ κατὰ συμβεβηκὸς ἐφρονέθη ὑπὸ κυνηγοῦ τινος, ἐκλαθόντος αὐτὸν ἐξ ἀπροσεξίας ἀντὶ λαγωῦ.

— Ὡστε βλέπετε, εἶπε περαινῶν τὴν διήγησίν του ὁ Ἰωάννης, ὅτι ἔπαθον φοβερώτερα καὶ ἀπὸ τὸ πέσιμνόν μου ἀπὸ τὸ δένδρον, καὶ ἀπὸ τὴν ἐξάρθρωσιν τοῦ βραχίονός μου.

Ἐν τούτῳ ἡ λέξις ἐτελείωσε τὸν διάπλουν τῆς ἡμεῖς δὲ ὅλως προσηλωμένοι εἰς τὴν διήγησιν τοῦ καλοῦ ὑλοτόμου, ἐλάβομεν παρκαλειόμενους καὶ τὰς νήτους Βορρόμεας, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα χωρία, τὰ καθιστῶντα τὴν τερπνὴν τὸν διάπλουν τοῦτον. Ἡ διήγησις τοῦ δυστυχήματος ἐνός ἀνθρώπου ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐλκύσῃ μᾶλλον τὴν προσοχὴν ἡμῶν, παρὰ ἡ θεωρία τῶν θυμολύοντων τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης. Ἀποδόντες δὲ εἰς Βαυένον, ἠθελήσαμεν νὰ ὀδηγήσωμεν τὸν Ἰωάννην εἰς χειρουργὸν τινὰ φίλον· μαζὶ, ἀλλὰ δὲν συγκατετέθη ἄξιων ὅτι εἰς τὸ περὶ ἐνερθώσεως κοκκάλων ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἄλλος ἐμπειρότερος τοῦ ξυλοουργοῦ Μαστρωντώνη.

Σεῖς δὲ οἱ ζῶντες ἐν τῷ μέσῳ ἡδυπαθειῶν καὶ βίου ἀβροδιαίτου, οἱ τὸσον παροργιζόμενοι καὶ τηκόμενοι ἐνεκα καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἐναντίου περιστατικοῦ, μὴ λησμονῆτε τὸν ὑλοτόμον τοῦ Βαυένου καὶ τὴν σῶσάσαν αὐτὸν θεῖαν πρόνοιαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Μ. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ.

ΕΚ ΤΩΝ ΕΚΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

ΠΕΡΙΤΕΡΩ ΤΙΝΕΣ ΦΙΛΟΚΡΙΝΟΥΜΕΝΑΙ

Ἡ ΕΠΑΝΟΡΘΟΥΜΕΝΑΙ (*)

—*—

7. Ἐπιγραφή ἐπὶ πηλίνου ἀγγείου.

Εἰς τὴν Συλλογὴν τοῦ Τεισχεβείνου (Tieshbein Collection of engravings, etc. Napl. 1791. T. I, tab. 21) εὐρίσκεται ἐκτυπωμένον πηλινὸν τι ἀγγεῖδιον ἐκ τοῦ Ἀμιλτωνιανοῦ Μουσείου, εἰκόνας φέρον ἀνδρῶν τριῶν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο γυμνοί,

(*) Ἰδεὶ φυλλάδιον Πηνδ. 183, 187 καὶ 192.

ἀπὸ τῶν ἐκ τῶν βραχίωνος ἱμάτιον, καὶ ἐσπαρμένοι μαχαίρας, ἐπιθέτονται κατὰ τοῦ τρίτου, ἱσταμένου ἀπὸ τοῦ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ὡς σκεῖν ἱκετεύοντες, γυμνοῦ ὡς πύργου καὶ τούτου μὲν μόνον ἀπὸ τῶν ὡμῶν ἐξηρητημένον χλαμύδιον. Ἐποκίτω τῶν εἰκόνων κείναι τὰ γράμματα ταῦτα·

ΔΣΜΠΕΠΝΙΣΔΟΜΤΟΣΟΝΝΥΕΡΑ ΜΑΤΟΧΕΕΝ

Ὁ Βαίικιος (C. I. N° 5) διακρίνει ἐνταῦθα εἰκότως ἡρωϊκὸν τινα στίχον ἐξάμετρον, ἀλλ' ὅμως σκοτεινοτάτης, κατ' αὐτόν, καὶ ἐννοίας καὶ ἀναγνώσεως. Σημειώνει δὲ μόνον ὅτι ὁ Βουτυμάννος, ὑπολαβὼν μὴ ὁ ἐν μέσῳ ἐκεῖνος ἱστάμενος καὶ ἱκετεύων ὑπάρχῃ ὁ Δόλων, τὸν ὁποῖον ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης συλλαμβάνουσι κατασκοπεύοντες καὶ φονεύουσιν (Ιλ. κ.), ἀν καὶ παρ' Ὀμήρῳ φέρονται ἐνοπλοὶ οἱ τρεῖς οὗτοι, ἀνέγνωσε τὴν ἀρχὴν τοῦ στίχου, δις πεπτοικῶς, δις τάχα τρομασμένους ὁ Δόλων. Ἀλλὰ παρατρεῖ καλῶς ὁ Βαίικιος ὅτι ὁχι δις, τρεῖς δὲ μᾶλλον ἐπτοίγη ἐκεῖνος καὶ τετράκις (Ιλ. κ, 341, 355) καὶ ὁμολογεῖ ἐνταῦθα ὅτι οὐδὲν ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης δύναται νὰ συναχθῇ νόημα ὅλως, ἐκτὸς εἰμῆ, λέγει, ἀναγινωσκόμενης τῆς ἀρχῆς, καθ' ὑπόθεσιν, δις πεπτοικῶς, ἢ θελεν οὕτω σημαίνεσθαι διπλοῦν τι κτύπημα, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὸν Δόλωνα ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης. Ὅμως εἰς τοῦτο βλέπει ἀντιβαίνειν πάλιν τὸ μέτρον, πλὴν μόνον ἐάν, παραδεχόμενός τις τὴν τετρατῶδη διάλυσιν τῆς παραληγοῦσης εἰς ἡ μετὰ μακροῦ τοῦ δευτέρου φωνήεντος, ἀναγινώσκω, λέγει, πεπτοικῶς· στοιχίζεται πρὸς τούτοις ὅτι καὶ τὸ τελευταῖον τοῦ στίχου ΟΧΕΕΝ, ὡς μή, κατ' αὐτόν, ἑλληνικῇ λέξει, πρέπει νὰ ἀναγινωθῇ μᾶλλον ΟΧΕΜΑ, ὅχημα, καθὼς καὶ ὑποσχεθῆναι εἶχεν ὁ ἔκτωρ εἰς τὸν Δόλωνα τὸ ἄρμα τοῦ Ἀχιλλέως· ὡς ἠδύνατο λοιπὸν, συμπεραίνει, διὰ τῶν μεταβολῶν τούτων νὰ προκύψῃ εἰρωνία τις ἐκθετομένη ἐμμέτρως.

Δις πεπτοικῶς τοῖον νῦ ἐπάσας ὅχημα.

Ἀλλ' ὅμως μεθ' ὅλα ταῦτα, μὴ εὐχριστούμενος, καὶ δικαίως, εἰς ὑποθέσεις καὶ μεταβολὰς παρομοίας ἀναγκάζεται νὰ εἴῃ ἐπὶ τέλους, quae ui mihi non placent, sic etiam aliis non magno-pere arrisura esse videtur, δηλαδή, τὰ ὅποια, καθὼς ἐμὲ δὲν ἀρέσκουσιν, οὕτω καὶ εἰς ἄλλους μὲ φαίνεται ὅτι δὲν θέλουν εὖρη παραπολλὴν ἀποδοχῇ.

Ὅτι μὲν ἡ ἐπιγραφή, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν ἐν αὐτῇ λέξεων, εἰς ἡρωϊκὸν ἐντείνεται ἐξάμετρον, οὐδεμίαν περὶ τούτου ἀμφισβόλια. Ἀλλὰ πῶς ὅμως ἤθελεν ἀναγινωθῇ ἀνευ φθορᾶς τυχὸν τοῦ μέτρου, καὶ ἀνευ βιαίας μεταβολῆς τῶν λέξεων; Ἰδοὺ παραθέτω τὴν ἐμὴν ἀνάγνωσιν ἐνταῦθα, ὡς ἐκ τῶν εὐρίσκομένων γραμμάτων αὐτὴν ἐξάγω· ἐν δὲ αὐτῇ.

Διομήδης ἱρὸς τοῖον νῦ ἐπάσας ὅχημα.

Τῶν λεγομένων ἐξάμετρον ὑποκείμενον ὑπάρχει ὁ

ἐν μέσῳ τῶν δύο ἐκεῖνος ἱστάμενος τῆς γραφῆς, ἱρὸς ὀνομαζόμενος, ὥς ὁ αὐτὸς καὶ ὁ τῆς Ὀδυσσεύς αὐθιγῆς μεταίτης, διὰ τὸ κατίσχον καὶ ἄσπερον ἐκ μέρους ἐνταῦθα Διομήδης (Διοπόπης) προσωνυμύμενος, ὡς περὶ αὐτοῦ εἶπεν (Ὀδ. σ, 3—4) ὁ ποιητὴς γενικῶς, αὐτὸς οἱ ἦν ἱρὸς οὐδὲ βίη, ποιούμενος δὲ φορτικῶς ὅχι πρὸς ἕνα, τὸν Ὀδυσσεύ, ἀλλὰ πρὸς δύο μαχόμενους, καὶ τὰ ἐπίχειρα λαμβάνων παρ' αὐτῶν τῆς αὐθιγῆς τοῦ τοιαῦτα, ὡς βωμολοχικῶς αὐτὰ ἐκφράζονται διὰ τῆς ἀσέμου ῥήσεως «ἐπάσας» ὅχημα. Ἀλλ' ἴσως καὶ ἄλλος τις δύναται νὰ παριστάνεται ἐνταῦθα τοῦ Ὀμηρικοῦ ὁμῶντος, ἀνθρώπου λῆγος, ὡς ὑποθέσωμεν, καὶ κιναιδὸς (ὅτι καὶ τοῦτο σημαίνει ἀκόμη τὸ ἐν τῷ στίχῳ ἐπιθέτον) ὅστις ἐμπλέσας εἰς τοὺς δύο ἐκεῖνους ἀγρίους μαχαίροφόρους ἀπῆλλαξεν ἀπ' αὐτῶν αἰσχυρῶς καὶ ὅπως λέγει ὁ στίχος, «τοῖον νῦ ἐπάσας» ὅχημα, τοιούτων δηλαδή ὅχημα ἐκτῆστος, ἢ μᾶλλον ἐδεξέτο, ὡς ἐξηγεῖ τὴν λέξιν ἀκόμη ὁ Ἡσύχιος.

Τὰ γράμματα τῆς πρώτης λέξεως, τὸ ἀρχικὸν Δ καὶ τὸ ληκτικὸν Ι, ὑπάρχουσιν οἱ ἀρχαῖοι χαρακτῆρες Ι καὶ Ι, διὰ τῶν ὁποίων ὑποτυποῦνται τὸ Δ καὶ τὸ Εἰς τινὰ τῶν ἀρχαίων μνημείων, ὁ μὲν ἀρχαιοτύπως, ἀν ὁχι ἐκ παραδρομῆς, κλειόμενος ἐνταῦθα, ὁ δὲ, ἀποβλὼν τὴν ἐν μέσῳ ἐγκάρσιον μικρὰν κεραλίαν ἐκ συμβεβηκός, ἢ καὶ οὕτως ἐξαρχῆς σχηματισθεὶς ἐν τῇ γραφῇ τῆς λέξεως. Ὡσαύτως τῆς ἐπομένης τὸ τρίτον ἀπὸ τοῦ τέλους, ὡς Δ παριστάνομενον κατὰ πρῶτον, δὲν ἐν καὶ αὐτό, πλὴν εἰς τῶν διαφόρων τοῦ Ρ ἀρχαίων τύπων· ὥστε ἐκ τῶν πρώτων δώδεκα γραμμάτων ἐντελὲς καὶ καθαρὸν ἀποτελεῖται τὸ προηγούμενον ἡμιστίχιον τοῦ ἐξάμετρον «Διομήδης ἱρὸς». Τὸ προσηγορικὸν δὲ, ταῦτόν τοῦ Διομήδους, μνημῆς ἐτέρης τοῦ, Διοπόπης (ἰδ. Σχολ. Ἀριστοφ. Ἰππ. 1365) ἐκφέρεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ Η μᾶλλον, παρὰ διὰ τοῦ Ο τοῦ εἰς τὸ μέτρον ἀντιβαίνοντος. Ἐπαμφοτερίζει δὲ καὶ εἰς αὐτὸ ἡ γραφὴ ἀναλόγως καθὼς εἰς ἄλλα τινὰ τοιαῦτα σύνθετα, οἷα, τὸ Θεοκόλος καὶ Θεοκόλος, νικηφόρος καὶ νικηφόρος, ἀθλοφόρος καὶ ἀθλοφόρος, νεοκλῆς καὶ νεοκλῆς καὶ ἑτερεῖαι. Ἡ τελευταία λέξις ΟΧΕΕΝ κείται προσηγορικῶς ἀντὶ ΟΧΕΙΕΝ (ὅχημα), γραφομένης ἐνταῦθα ἀρχαῖως τῆς παραληγοῦσης διὰ τοῦ μονοφθόγγου Ε, τοῦ εἰς παλαιὰ μνημεῖα, ὡς εἰς τὰ περὶ αὐτὰ ὑπερμνησιν (ἰρ. 1.), ἐκφράζοντος τὴν μεταγενεστέραν αἰ διφθογγῶν.

8. Ἐπιγραφή ἐπὶ πηλίνου ἀγγείου.

Ἐπὶ μικροῦ τινος χαλκοῦ ἀγγείου, λειψῶτος σχήμα φέροντος, ἐφρεθέντος ἐντὸς τάφου εἰς τὰς Κούμας τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, ἀποκτηθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ Πιζινάτου, ὑπάρχει χαραγμένη Ἐπιγραφή τις τοῦ Πιζινάτου, ἥτις πρὸ χρόνων ἐξεδόθη εἰς τὴν Κλασσικὴν Βιβλιοθήκην (Classical Journal T. I. p. 329) ἀλλ' ἀκριβέστερον μετέπειτα εἰς τὸ σῶμα τῶν Ἐπιγραφῶν (C. I. add. ad. n° 32, p. 886)

ἐξ ἀπογράφου τοῦ 'Ροσσίου (inser. ant. tab. VII), ῥίνοιο τετευχῶς· ὁ πλὴν καὶ μὲ ὄλον τοῦτο δύναιται τις νὰ ἀμφιβάλλῃ, ἐὰν ποιητὴς μόνου στιχιδίου ἑίδος, τοῦ προκειμένου, ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ τοιαύτην ἀδειαν, ὅποιαν μάλιστα εἰς χιλιάδας τόσας ἐπῶν ἀπαξ ἠθέλησε νὰ λάβῃ δι' ἀνάγκην τοῦ μέτρου ὁ πατὴρ τῆς ποιήσεως.

ΕΠΙΤΥΙΣΟΝΟΜΑΣΤΟΤΟΦΕΙΔΙΛΛΟΑΘΛΟΝΕΘΕΘΕΝ

Ἄν εἴν' ἀμφιβολία ὅτι στίχος τις ἐνταῦθα ἀναγνώσκεται ἐξ ἁμέτρος. Ὁ ἀνώνυμος ὅμως Ἀγγλος, ὅστις ἐξέδωκεν αὐτὴν πρῶτον εἰς τὴν ἀνωτέρω ῥηθείαν Ἑρμερίδα, ἐκλαβὼν ὡς πεζὴν, ἐνόησεν ὡς δάξεν διαλαμβάνουσιν, ὅτι γυνὴ Ἐπιθυίς καλουμένη, χήρα Ὀνομάστου υἱοῦ Κερίλλου ἐθόκεν ἄθλον τὸ χαλκὸν τοῦτο λεβήτιον εἰς ἐπιταφίους ἀγῶνας, τοὺς ὁποίους πρὸς τιμὴν ἐτέλει τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός τῆς. Ἀλλὰ τοιαύτη ἀνάγνωσις, ἂν ὅχι ἄλλο, προσκρούει φανερά εἰς τὸ μέτρον τῆς Ἐπιγραφῆς. Ὁ Βαίκιος (ἐνθ. ἀν.) ἐμμετρον αὐτὴν ἀποδεχόμενος εἰκότως, ἀλλὰ δικαίως ὅμως ἀνδρὸς μᾶλλον ὄνομα, Τύϊς ἢ Ἰτυῖς ἐντὸς τῆς σειρᾶς ἐμπεριεχόμενον τῶν γραμμάτων ΕΠΙΤΥΙΣ, κατασκευάζει τὸν στίχον οὕτω πως·

Ἐπὶ Τύϊς ὄνομαστο, τὸ Κερίλλου ἄθλον ἐθόκεν. με νόημα, ὡς λατινιστὶ μεταφράζει, nominatus erat Tyis, Cirilai praeium certaminis posuit, ἤγουν, ἦτον ὀνομασμένος Τύϊς, τὸ ἄθλον τοῦ Κερίλλου ἐθόκεν. Ὑπὸ δὲ τὴν ἑκφρασιν Κερίλλου ἄθλον ὑποθέτει σημαίνοντο τὸ ἑπαθλον, τὸ ὅποιο ἐδίδετο εἰς τὸν νικῆσαντα κατὰ τοὺς ἀγῶνας, τοὺς εἰς τιμὴν τελουμένους Κερίλλου τινὸς ἥρωος τῆς πλησίον Πανδοσίας κειμένης Ἰταλικῆς πόλεως τῶν Κερίλλων. Ἀλλὰ βιασμένα ταῦτα μὲ φαίνονται καὶ δυσπαρακολούθητα ἐρ' ἱκανόν· διότι, διὰ ν' ἀφῶσθαι τὸ δυσχερὲς τῆς ἐκφράσεως, παρατηρῶ ὅτι πρῶτον δίδεται δωρεὰν εἰς τὸ ῥῆμα ἐπονομάζομαι ἢ αὐτὴ ἀπαράλλακτος σημασία τοῦ ἀπλοῦ ὀνομάζομαι. Δεύτερον, ἐὰν ἀσύνδετον ὑπάρχῃ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου πρὸς τὸ αὐτοῦ ἐπόμενον, καθὼς τοιοῦτον τὸ ὑποθέτει ἡ ἀνάγνωσις, μένει πάντα νὰ ζητηθῇ τίς ἦτον οὗτος, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι, ἦτον ὀνομασμένος Τύϊς ἐπὶ Τύϊς ὄνομαστο, καὶ ἀνάγκη αὐτὸς νὰ ὑπονοηθῇ ἐξῶθεν, ὅστις καὶ οὕτε ἐπὶ τοῦ ἀγγείου μᾶς λέγεται ὅτι φέρεται εἰσαγμένος διὰ νὰ δυνήθῃ ὁ λόγος νὰ ἀναχθῇ ἴσως εἰς αὐτόν. Τρίτον, ἐὰν ὑποκείμενον τέλος πάντων τοῦ λόγου ληθῇ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ στίχου, τὸ Κερίλλου ἄθλον ἐθόκεν, ἐπεὶ αὐτὸ ἐκφράζεται διὰ προτάσεως, φυσικὰ ἀναφερομένης εἰς τὸν ἄνδρα, τοῦ ὁποίου σκοπὸς νὰ δηλωθῇ τὸ ὄνομα, ἀναγκαίως ἢ πρότασις αὕτη ἔπρεπε νὰ συνοδεύεται, πρὸς ἐνωσιν αὐτῆς πρὸς τὸ κατηγορούμενον τὸ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ στίχου, μὲ τὸ ἀναφορικὸν δε, καὶ ἡ σειρά τοῦ λόγου ἔπρεπε νὰ ἐνὶ α' ἐπὶ Τύϊς ὄνομαστο ὅς τὸ Κερίλλου ἄθλον ἐθόκεν. » Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν ὅλην πλοκὴν τῶν λέξεων. Ἀλλὰ μένει ἀκόμη καὶ περὶ τῆς ὁρθότητος τοῦ μέτρου διαταγὰς ὁπωσοῦν. Τὸ ε' τῆς ἐπὶ προθέσεως, πρὸς κατασκευὴν δακτύλου, λαμβάνεται μικρὸν, καὶ δικαιοδογεῖται τοῦτο ὑπὸ τοῦ Βαίκιου διὰ τοῦ Ὀμηρικοῦ (Ὀδ. μ. 423) α' ἐπίτονος βέλγητο, βοὸς

Πρὶν ἐκθέσω ὅτι συνερῶ ἀπὸ μέρους μου ἐκφραζόμενον εἰς τοῦτον τὸν στίχον, χρεῖα πρότερον νὰ ἐπιστήσω μικρὸν ἐπὶ τῶν ἐν αὐτῷ δύο κυρίων ὀνομάτων, καὶ ἐπὶ τῆς σειρᾶς αὐτῆς ὡσαύτως τῶν γραμμάτων ΟΝΟΜΑΣΤΟ, ἧτις ἐδῶκε τὴν ἀφορμὴν εἰς παραδοχὴν ῥήματος ὑπερσυντελικοῦ χρόνου ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐκθεσίᾳ ἀναγνώσει. Τὸ πρῶτον ὄνομα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπέσπασε μέρος ὁ Βαίκιος πρὸς σύστασιν τοῦ συνθέτου ῥήματος ἐπονομάστο, ταυτοσήμευ κατ' αὐτόν τοῦ ἀπλοῦ ὀνόμαστο, εἰς τὸ ὄλον αὐτοῦ, δὲν ἐνὶ κατ' ἐμὴν γνώμην εἰμὴ τὸ ἀρχαῖον, ἢ Ἑλληνικὸν ἢ Γραικὸν, ὄνομα Ἦπιτος, τὸ ὁποῖον, εἰς τὴν Ἰταλίαν ἴσως, μεταβαλὼν καὶ γραφὴν καὶ κλίσιν ἐπροσέφεστο ΕΠΙΤΥΙΣ. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἐπιγραφῇ παρὰ μέτρον, ἐκ τύχης ἢ σφάλματος, προσθήκην ἐρέλκον τὸ Ι, παριστάται ΕΠΙΤΥΙΣ. Τὸ δεύτερον ὄνομα ὁ πρῶτος ἐκδότης Ἀγγλος, καθὼς καὶ ὁ Βαίκιος ἀνέγνωσαν ἀμφότεροι Κερίλλου, ἐκλαβόντες προφανῶς τὸ ἀρκτικὸν αὐτοῦ σύμφωνον ὡς κόππα, ἀλλ' εἰς τὸ Ῥοσσιανὸν ἐκτύπον (C. I. add. p. 836) τὸ γράμμα φαίνεται καθαρῶς φ κατὰ τὸν ἀρχαῖον τύπον σχηματιζόμενον ὥστε λείπεται ἐκ τούτου νὰ ἀναγνωσθῇ ἢ λέξις, Φερίλλου, ἤγουν, τὸ ἀληθές, Φερίλλου, ὡτάν ὅπου τὸ ἐκ παραδρομῆς, ἢ ἐκ τύχης παρενεχόμενον Ι ἀποκρούεται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ μέτρου ὡσαύτως, ὡς θέλει φανῇ μετ' ὀλίγον εἰς τὴν κατ' ἐμὴν γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν τοῦ στίχου. Τὸ δὲ Φερίλλου, ἢ γενικὴ ὑπάρχει τοῦ Φερίλλου (Φερίλλου), ὀνόματος, καθὼς ἄλλα, συνθέτου καὶ τούτου ἀπὸ τοῦ λαός, ἐνθα ὅμως τὸ Π τῆς προθέσεως μετεβλήθη εἰς τὸ ἀντίστοιχον Φ, ὅπως ἡ αὐτὴ μεταβολὴ τοῦ Π εἰς Φ γίνεται προσέτι καὶ εἰς ἄλλας τινὰς ἀρχαίας λέξεις, ὡς εἶναι, Φερσεφόνη ἀντὶ Περσεφόνης, καὶ ἀσφάραγος, φιδάκη, σφόνδυλος ἀντὶ ἀσφάραγος, πιθάκη, σπόνδυλος, καὶ ὅπως ἀπαράλλακτα ἡμεῖς τῶρ μὲ τοιαύτην μεταβολὴν σταθερῶς λέγομεν, σπονδύλιν, σπονγγάριν, σπονγγάτον, φελεκούδιν, φούκτα, καὶ ἐν Ζακύνθῳ σπαράγγιν, τὰ ὅποια προδήλως ἀρχὴν ἔχουσιν ἀπὸ τὰ διὰ τοῦ Π ἀρχαίως ἐκφερόμενα.

Εἰς τὰ γράμματα, τὰ συνιστῶντα τὴν σειράν ΟΝΟΜΑΣΤΟ, παρατηρεῖται ἐν τῷ ἐκτύπῳ τοῦ Ῥοσσίου, ὅτι ἐν ἐξ αὐτῶν τὸ Σ φέρει προσκολλημένην ἐπὶ τῶν νώτων μικρὰν τινα κεραίαν οἷον ἀπόστροφον, διὰ τῆς ὁποίας, ὑποπτεύω, ἡ ὁ Χαρακτὴς αὐτός, ἢ ἕτερος ἠθέλησε νὰ δείξῃ τὸ γράμμα τοῦτο ὡς παρέμβυστον. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, ὅχι μόνον περιττὸν αὐτὸ ὑπάρχει, καθὼ σκοτίζον τὸν νοῦν τῶν λεγομένων, καὶ κάμνον τὴν σειράν τῶν γραμμάτων νὰ παριστάνῃ ῥῆμα, τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν ἀρμοδίαν θέσιν ἔχει ἐνθα εὐρίσκεται, ἀλλὰ καὶ πρόσκομμα

ἐπὶ γίνεται φανερόν εἰς τὴν μέτρησιν τοῦ ἔπους· πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ τοῦτο συμφώνως μὲ τὰς κειμένης λέξεις καὶ τὸν νοῦν τοῦ ἐπιγράφοντος; νομίζω ὅτι ἀπὸ ἀφαιρέθῃ ἀπ' ἀμφοτέρων τὰ κύρια ὀνόματα τὸ περιττὸν Ι, καὶ πρὸς τούτοις τὸ Σ ἀπὸ τὴν σειράν τῶν γραμμάτων ΟΝΟΜΑΣΤΟ, θέλει προκύβῃ ἐν τακτικῷ ἑξαμέτρῳ τὸ ἐξῆς·

Ἦπιτος ὄνομα τοῦτο Φερίλλου ἄθλον ἐθόκεν, με νόημα ἀπλοῦστατον καὶ εὐκρινέστατον· Ἦπιτος τὸ ὄνομα, ἦτοι Ἦπιτος ὀνομαζόμενος, ἐθόκε τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἑπαθλον (εἰς τοὺς τελουμένους ἀγῶνας). Τὸ ἐν τῷ Φερίλλου Ι ἀποβάνει νομίζω μακρὸν διὰ τὴν ἐν τῷ ἐβδόμενῳ ἡμιποδίῳ ἐπικρατῇ ἀρσιν καὶ μάλιστα τοῦ ὕγρου ἐπομένου· αἱ δὲ πρώται συλλαβὴ τῶν λέξεων ΟΝΟΜΑ, ΤΟΤΟ ἔχαραχθησαν μονοθόγγως ἦτοι διὰ μόνου τοῦ Ο, τοῦ ἐπέχοντος, ὡς ἄλλοτε παρετήρησα, τὸν τόπον τῆς ΟΥ διθόγγου. Προσθετέον ἀκόμη ὅτι ὁ Ἰταλὸς Χαρακτὴς ἀντὶ τοῦ Κ ἐμεταχειρίσθη τὸν Q χαρακτῆρα κρίνας αὐτόν, ὡς φαίνεται, ἰσοδύναμον ἐκείνου ἐν πάσῃ περιστάσει, ἂν καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἦτον συνήθως περιωρισμένη, ὡς ἀλλοῦ ἐτημείωσα. Τὰ ἄλλα ταῦτα, ἢ ἐπαθλα, τὰ ὅποια ἐλάμβαναν οἱ εἰς τοὺς ἀγῶνας εὐδοκιμήσαντες, συνεθάρπτοντο μετ' αὐτῶν ἀποθανόντων, ὡς συνεθάρπτοντο καὶ ἄλλα, οἷον ὄπλα, σκεύη, στολίδια, ὀνομαζόμενα ταῦτα κτέρεα, ὡς κτήματα δηλαδὴ τοῦν ἐκρού, αἱ περιουσίαι αὐτοῦ ἐντάφιος.

ΧΡ. ΦΙΑΝΤΑΣ.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ.

(Συνέχεια ἴδε φυλ. 193 194 καὶ 195).

—ooo—

Ξελέρομαι. } (Ἐξ - ἐλέγχω). Συζητῶ μετ' ἄλλου τινὸς δυσάρεστα λαβόντα χά Τὰ ξελέρω. } λου τινὸς δυσάρεστα λαβόντα χά ραν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ ἐκείνου καὶ ἀπομείναντα ἀναποράσιστα καὶ ἀμφίβωλα. Ἄς τους γὰρ τὰ ξελέξουν οἱ δύο τους, δηλ. νὰ τὰ ποῦν, νὰ τὰ χωρίσουν, νὰ εὗρουν ποῖος ἔχει τὸ δίκαιον καὶ ποῖος τὸ ἄδικον. Κάθονται καὶ ξελέχονται, κάθονται καὶ τὰ ξελέχουν. Ξελέμματα δὲ, πληθυντικῶς, ἢ τοιαῦτα συζήτησις.

Σωριάζομαι. } Πίπτω ἐκτάδην χαμαί, Σωροβολιάζομαι. } προξενῶν διὰ τοῦ σώματος μου καὶ τὸν ἀνάλογον δοῦπον. Σωροβολιῶ δὲ, ὁ ἐκτεταμένος θόρυβος ὁ προξενούμενος ὑπὸ πολλῶν κατακρημνιζομένων πραγμάτων. Σκαλίζω. } Φθάνω ἀναρρίχόμενος εἰς τὸ Σκαρβαλίζω. } ποθούμενον σημεῖον. Παραστέχω. } Στέχω ὀρθὸς ἐνώπιον ἄλλου Παραστέχομαι. } παρατηρῶν τὰ ὑπ' αὐτοῦ πράττομενα. Τί με παραστέκει; Καὶ ὅρκος ἐν κοινῇ χρήσει, Μὰ τὴν ὥρα ποῦ μᾶς παραστέκει! ἐκ τούτου δὲ, ῥῆμα καλῶς ἐγείνη, λαμβάνω καλὴν

Ἀλάσους. } Ὁ ἀλλαχοῦ βούζοντας. (Ἰδ. Λεξ. Μυέτης. (Βυζ.) Βαγιά. } Τὸ δένδρον ὁ φοινῖξ. Φοινικιά. }

Πρακοντιά. Τῶν ἀρχαίων τὸ δρακόντιον. Δηλητηριώδης βυτάνη ἀπαντωμένη συχνάκις εἰς τοὺς ἀγρούς, προάγουσα δὲ σταφυλὴν τῆς ὁποίας αἱ ῥάγες εἶναι μικραὶ καὶ ἐρυθραὶ ὡς τ' ἄωρα κεράσις.

Ψυλλίθρι. Τῶν ἀρχαίων τὸ ψύλλιον. Καὶ οἱ ἡμέτεροι χωρικοὶ διηγούντο ὅτι τὸ χόρτον τοῦτο ἀφρνίζει τοὺς ψύλλους.

Ἰταρο. Τῶν ἀρχαίων τὸ ἴδιον ἢ οἶδνον, καὶ τῶν Γάλλων τὸ truffe. Εὐρίσκεται ἐν Πρεβέζῃ.

Ῥεῦκι. Ἐν Λευκάδι μπασταράκια καὶ ἐν Ἑλλάδι δαυκί. Ἀλλὰ ῥίζα, ἔχουσα σχῆμα μακροειδὲς καὶ χρῶμα πορτοκαλλίου, χρήσιμος εἰς τὴν μαγειρικὴν. Γαλλ. carotte.

Κόγκολη. Ἀλλαχοῦ μπογαλάς. Ἐν τῶν ζιζανίων τοῦ σίτου.

Καρβουνόσταρο. Ἄλλο ζιζάνιον τοῦ σίτου.

Μπούρμπουλας. Ἐν Κερκύρα, βαβύλα. Εἶδος ἀγροτικοῦ βόμβουρος ἔχοντος μέγεθος οἷον ὁ τέττιξ, χρυσοπρασίνην δὲ τὴν ῥάχιν.

Οἶπουρο. Ὀπώρα.

Ἀδικοβγάτω. Ἐν Κερκύρα ἀδικοβάτω. Συκοφαντῶ. Ἀβαριά, ἢ συκοφαντία.

Ξεδούλια. (τὰ) Τὸ ἀντίτιμον τοῦ κόπου, τὰ ἀπὸ τῆς ἐργασίας ὠρελήματα. Καὶ ῥῆμα ξεδουλεύω, κερδίζω διὰ τοῦ κόπου μου.

Παθός. Ὁ παθών. Ἐμέρα τὸν παθὸν γὰρ ῥωτατε. Καὶ ἐν τῷ δημῷδε ἀξιόματι· ἀό παθός εἶναι ἱατρός.

Καρκόρομαι. Λέγομεν ὅταν τρώγοντες συμβῇ καὶ καθῆται εἰς τὸν λάρυγγα. Κομπιάζομαι δὲ, ὅταν τὸ κατὰ πρὸς διερχόμενον βραδέως φέρη πείσιν, στενωχωρίαν, ἑωσὺ φθάσῃ εἰς τὸν στόμαχον. Ἀμολέω. Ἀόρ. ἀμολύφα. Ἐκ τοῦ μολύνω. Τὸ ἀλλαχοῦ ἀρταίρομαι, χαλῶ τὴν νηστείαν.

Ψοφολογῶ. Πρὸς καταφρόνησιν ἢ ἀστεϊσμόν. Σύρε γὰρ ψοφολογήσης, σύρε νὰ κοιμηθῇς. — Βίχα λησμονήσῃ προηγουμένως νὰ παρατηρήσῃ ὅτι εἰς τὰ βιβρινότερα τῆς Ἠπείρου, πρὸς δὲ καὶ ἐν Κερκύρα, δὲν σχηματίζουσι τὴν κατάληξιν τῶν ἀσυντακτικῶν εἰς δού, ἀλλ' εἰς ἄω, κατὰ τὴν ἀρχαίαν γραφὴν.

Παιζογελῶ. Περιπαίζω τινὰ ὑποσχόμενος εἰς αὐτόν πολλάκις καὶ μηδέποτε ἐκπληρῶν τὸ ὑποσχόμενον. Τὸν περὶ μὲ τὰ λόγια. Δὲν τὸ νοιώθεις ποῦ σε παιζογελᾷ;

Συγτάω, καὶ συγτέρω (σὺν — φθάνω.) Προφθάνω.

Μυλλῶν. Ἐκ τοῦ μυλλᾶναι. Ἐλάνθασθαι γράφας αὐτὸ ἀλλαχοῦ μυλλᾶν.

Κόττα. Καὶ τοῦτο κακῶς ἐγραψα πῶς δι' ἐνός τ. Κόττον ἔλεγαν οἱ Ἀσπιδίτες τὸν ἀλεκτορά, ὅθεν καὶ τὸ κόκοτος καὶ τ' ἄλλα.

Πεδνήσκω. Ἀποθνήσκω.

Καλῶς ἐγείνη. Ἐκ τοῦ καλῶς ἐγείνη. Καλῶς ἐγείνη, λαμβάνω καλὴν

τροπήν, εὐχάριστον. Ὁ καιρὸς ἐκαλοῦντο, — ἡ κακοκαιρία ἔπαυσε.

Μοῦ ξανακαίγεται. Μοῦ διεγείρεται ἐκ νέου πάθος, αἴσθημα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλοῦ ὑπνωπτε. Τώρα σοῦ ξανακάηκε; δηλ. ἀφοῦ τόση παρῆλθεν ὥρα ἡ καιρὸς (σχετικῶς πάντοτε), τώρα τὸ ἐνθυμήθη; Δευτερόν. Ἐπαναλαμβάνω τὸ πραχθέν. Τριτόν. Δε, δις τὸ ἐπαναλαμβάνω. Καὶ ἐδευτέρωσεν ἡ ἐστρώσε τοῦ δαίνα γεγονός, ὅτι δηλ. ἐντός ὀρισμένου χρόνου δις καὶ τρίς ἔλαβε τοῦτο χώραν.

Χιλιόω. Εὐκτικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Γινόμενον λόγου, λέγομεν γὰρ ταῦς χιλιόωσι! (τοὺς χρόνους τῆς ζωῆς σου). Καὶ χιλιόχρονος! ὁ πρὸς ὃν ἐπιποθεῖται ἡ εὐχόμεθα χιλιετῆ βίον.

Αποκλῶ. Ὁ καιρὸς μ' ἀπόκλεισε, ἡ κακοκαιρία μ' ἐμπόδιζε τοῦ νὰ ἐξέλθω τῆς οἰκίας, τοῦ λιμένος, κτλ. Ἐπὶ πολεμικῆς, ἀντὶ πολιορκίᾳ, ὅθεν καὶ ἀποκλεισμός, ἡ πολιορκία.

Συγάμελος. Ἦρθε συγάμελος, ἦλθε σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις.

Λεφτή. Ἐν Κερκύρᾳ (*). Τὸ παρ' ἡμῖν καρβέλι. (* ἰδ. Λεξ. Βυζ.)

Σωφρογιάω. Ἐν Κερκύρᾳ. Ἴδε Ξεραθυμάου, ἐν φυλ. Πανδ. 193.

Θυμός. Λέγομεν διὰ πληγὴν ὅτι ἔχει θυμό, δηλ. ἔχει τάσιν πρὸς τὸ νὰ κακοφορμίσῃ. Λέγομεν καὶ διὰ τὰ δένδρα ὅτι ἔχουν θυμό, δηλ. ἔχουν τάσιν πρὸς τὸ ν' ἀναπτυχθῶν.

Αναδίνω. Ἐπὶ πληγῆς ἥτις θεραπευθεῖσα ἀνοίγει καὶ πάλιν. Καὶ ἐπὶ φυτῶν ἅτινα κοπέντα ἢ ξηρανθέντα ἀναβλαστάνουσιν.

Πάω. Ἀόρ. πάσα. Πηγαίνω. Λέγομεν καὶ πάω, καὶ πάγω, καὶ πάου, καὶ παγαίνω.

Παίρω. } κτλ. Ἀντὶ παίρω, φέρω, δέρω.
Φέρω. }
Δέρω. }
Ἀδράζω. Ἀντὶ ἀρπάζω.
Ἀφέντρα.
Ἀρχόντω. } Ὀνόματα κύρια γυναικῶν.
Κρουστάλλω.
Χρυσοπάπια.
Καλομοῖρα.
Ἀκρίβω.

Κόσμος. Τῶν ἀρχαίων ὁ κόσμος. Τὸ ἐγκόμωμα τῶν πλεξίδων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς, τὸ ὁποῖον κάμνουσιν ἀκόμη πολλὰ γυναῖκες.

Φώσφορα. Τὰ ἀλλαχοῦ σπέρτα. Ἐν Κεφαλῇ, κιάκια, ἐν δὲ Ζακύνθῳ, θειασφύλα.

Τάπικουπα. Ἐπὶ ἄντὶ τάπιστομα.

Πουλλακίδα. Ἡ νέα ὀρνίθι, ἡ μὴ γεννήσασα. Κοκοτσέλι, ὁ μικρὸς ἀλεκτωρ. Κοττόπουλο, περιληπτικὸν τῶν δύο πρώτων.

Καρχαρίζω. } Ἐπὶ ὀρνίθων ὅταν φωνάζωσι.
Καρκολογιῶμαι. } ζῶσι, προμηνύουσαι διὰ τῆς καταχρήσεως τὸν προσεχῆ τοκετόν.

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Παρατηρεῖται ὅτι ὁ συντάκτης τοῦ γλωσσίου τοῦτου, εἰ καὶ ἐπιγράφει αὐτὸ Ἑπειρωτικόν, ἀναμνηστικῶς ἐνίοτε καὶ ξένας τῆς Ἑπείρου λέξεις.

Ἀναγνώθω. Ἀναγινώσκω.

Παλαιούθε, καὶ παλαιούθετε. Ἐπὶ ῥ. Παλαιόθεν, ἐκπαλαι.

Σάγουλα. Λεπτὸν σχοινίον, ὡς ἐκεῖνο λ. χ. τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ βασιτῆες.

Σοῦδα. Μικρὸς χάνδαξ, δυνάμενος καὶ νὰ πιδηθῇ. Κατακλειδί. Ἡ σιαγὼν.

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

ΕΚΡΗΞΙΣ ΤΟΥ ΒΕΖΟΥΒΙΟΥ.

—οοο—

Κατὰ τὸν παρελθόντα Μάιον φρικώδης καὶ ἔκτακτος ἐκρήξις τοῦ Βεζουβίου, ἀνέτρεψε κώμας καὶ ἀγρούς, καὶ ψυχὰς ζωσας κατεπόντισεν εἰς τὰ τάρταρα τοῦ ἄδου, καὶ εἰς χάος ἀμορφον μετέβαλε τὴν χθὲς ἐτι ἀκμάζουσαν καὶ χλοερὰν καὶ περικαλλὴ φύσιν εἰς πολλὰς περὶ αὐτὸ χώρας. Περὶ τῆς ὀδυνηρᾶς ταύτης καταστροφῆς ὁμιλεῖ ἡ ἐξῆς ἐκ Νεαπόλεως ἐπιστολή, ἣν παραθέτομεν ἐνταῦθα χάριν τοῦ ἀναγνώστου.

« Βεβαίως ἡ φύσις ἐν Νεαπόλει ἡλκισθῆναι, ἢ μᾶλλον ἡσπασθῆναι τὴν ἀναρχίαν. Ἀπὸ τὸν Δεκέμβριον ἐτι ἤρξατο τὸ ἔαρ, καὶ ἦνθησαν αἱ ἀμυγδαλέαι, καὶ ἀπὸ τῶν κεράσων ἐκρεμάσθη καρπός. Καὶ ταῦτα ἐγένοντο τὸν χειμῶνα· σήμερον δὲ, κατὰ μῆνα Μάιον, τί συμβαίνει; ἀνεμος πνέει λάβρος, ὑετός καταπίπτει σφοδρὸς ὡς ἐν ὥρᾳ φθινοπώρου, αἱ νύκτες εἶναι κατάψυχροι, τὰ ὄρη κεκαλυμμένα ὑπὸ χιόνος, θελλοὶ μυκῶνται, τυφῶνες βροντῶσι, καὶ προχθεὲς σίφων κατάμυρος ὡς στύλος ἀνυψώθη περὶ Πανσίλου ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ γῆ σείσεται εἰσέτι κατὰ τὰ βασιλικάτα, καὶ τὸ Βεζουβιον, θυμοειδέστερον ὑπέροπε, ἐκτοξεύει ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν φλόγας.

« Τὸ πῦρ δὲν ἐξέρχεται, ὡς ἄλλοτε, ἐκ τοῦ μεγάλου κώνου· ἡ ἀρχαία αὕτη κορυφὴ τοῦ ἡφαιστείου πρὸ πολλοῦ ἀργεῖ, καὶ χρησιμεύουσα ἀντὶ ἀναπτύξεως πρὸς τοὺς περιηγητάς τοὺς ἀναβαίνοντας ἐκεῖ μετὰ πολλοῦ πόνου, βλέπει ἀταράχως καὶ καπνίζουσα μόνον τὴν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς γέεναν. Ἀντ' αὐτῆς δὲ μέγας ἀριθμὸς μικρῶν κρατήρων ἐξερεύγεται, μεταξὺ τοῦ κώνου καὶ τῶν ὑψωμάτων τῆς Σόμματος, χιμαῖβρους λειβάδος (lave), σωρούς καυσίμου ὕλης ἀρκούντας ἐπὶ ἐν ἔτος εἰς θερμαντὶν ὀλοκλήρων τῶν Παρισίων. Ὁ χιμαῖβρος φράσσει τὴν ὥραν ταύτην ὅλην τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τοῦ κώνου εἰς τὴν Ἐρημητήριον, καὶ φθάνει πλησίον τοῦ σταυροῦ ὅπου ἀρχεται ὁ λόφος τοῦ Ἀστεροσκοπείου. Ἐνταῦθα ἵσταται μόνος πρὸ βουνῶν ὕλῶν τὰς ὁποίας αὐτὸς συνεσώρευσε. Τότε διαιρεῖται εἰς δύο ῥύακας, ἐξ ὧν ὁ μὲν ῥεεῖ εἰς τὴν κοιλάδα ἀνα-

πηδῶν καὶ κατακυλιόμενος ὡς καταβράκτης· καὶ ποτὲ μὲν ἀπωθῶν, ποτὲ δὲ περιελίσσων καὶ ἄλλοτε ἀναβαίνων τὰς κατεψυγμένους λειβάδας τοῦ 1855 ἔτους, κατακρημνίζεται εἰς τὸν βόθρον τοῦ Φαραῶ, ὃν καὶ πιθάνῳ ὑπερέβη καὶ κατέχωσε τὴν ὥραν ταύτην· ὁ δὲ ἄλλος ῥέων ἐκ δεξιῶν ὑπὸ τὸ Ἐρημητήριον καταφέρεται πρὸς τὴν πλατεῖαν μὲν οὐχὶ δὲ καὶ βαθεῖαν χαράδρην τὴν καλουμένην Μεγάλην Τάφρον. Ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπερδεξιῶς, ὑπὸ τὸν κῶνον, καὶ ὑπὲρ τὴν Ἐρήνην, ἠνοίγησαν τρεῖς ἡ τέσσαρες νέοι κρατήρες· τούτων ὁ μεγαλύτερος, ἐξογκώσας περὶ αὐτὸν τὸ ἔδαφος, περιεζώσθη ὑπὸ μικροῦ κώνου ὅθεν ἐξακοντίζονται, ὡς ἄλλα πυροτεχνήματα, ὑπερυψοί, γέθειες βράχοι πυρίφλεκτοι, οἵτινες, ῥιπτόμενοι ὑψηλὰ καὶ κατ' εὐθείαν, συντρίβονται, καὶ πίπτοντες διασκορπίζονται ὡς νιφάδες πυρός. Ἐκ δὲ τῶν συντριμμάτων τούτων συγκροτεῖται τρίτος ῥύαξ κυματηρότερος ἀλλὰ καὶ τρομερώτερος τῶν ἄλλων. Ἐλθὼν εἰς τοὺς καλλιεργημένους ἀγρούς, καταβαίνει ἀμέσως πρὸς τὴν Ἐρήνην, καὶ ἀν' ἀκολουθήσῃ ῥέων μετὰ τῆς αὐτῆς ὁρμῆς θέλει, μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας, καλύψει καὶ διὰ νέων λειβάδων τὸ Ἡράκλειον.

« Εἴθε τὸ θαυμάσιον τοῦτο θέαμα μὴ καταντήσοι μεγίστη συμφορὰ! Ὁ δὲ λαός; πλὴν τῶν κατοίκων τῶν μερῶν ἐκείνων ἅτινα ἀπειλεῖ ὁ κίνδυνος, χαίρει μάλιστα ἐλπίζων ὅτι ἡ ἐκρήξις θέλει ἐξαφανίσαι τοὺς σεισμούς τοὺς ἀπὸ πέντε μηνῶν συνταράσσοντας καὶ ἀνατρέποντας τὰ περὶ Βασιλικὰ χωρία. Ἐνταῦθα καλὸν νὰ ἀνευθυμίσωμεν τὸ τοῦ Οὐμβόλδου λέγοντος ἐν τῇ Κόσμῳ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταφρονῶμεν τὰ κοινῶς πιστευόμενα. Αἱ εἰς τῶν χωρίων τούτων εἰδήσεις εἶναι θλιβερόταται· ὅλα ἐγένοντο ἐρείπια· τὸ δὲ ἀνεπαρκὲς τῶν βοθημάτων, ἡ βραδύτης καὶ ἡ δυσκολία τῆς διανομῆς αὐτῶν, ἡ ἀθυρία τῶν πτωχῶν, ἡ συνεχὴς ἐπαμύνη τῶν σεισμῶν, καὶ ὁ δίκαιος φόβος μὴ ἐπέλθῃ καὶ νέα τρομερὰ ἐκρήξις, ἀναχαλίζουσι πᾶσαν ἀπόπειραν ἐπισκευῆς. Ὁ λαὸς ζῇ εἰσέτι ὑπὸ πρόστυχα παραπήγματα, οὐδὲ θέλει τις νὰ ἀνεγείρῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ πρὶν ἀνεγερθῶσιν αἱ ἐκκλησίαι. Κατὰ τὸ λέγειν τινῶν, ἡ Παναγία ἀνεμίχθη ἀκατασχέτως εἰς τὰ συμβάντα. Ἀνετράπη τις πόλις; σιγή τῆς Παναγίας· ἐσώθη τις ἄλλη; προστασία τῆς Παναγίας· διεκόπη σήμερον ὁ σεισμός; δὲν θέλει ἄλλην ἐκδίκησιν ἡ Παναγία· ἤρχισεν αὐρίον; ἔμεινον ὀλίγα ἐτι λείψανα ἀμαρτιῶν τὰ ὁποῖα τιμωρεῖ ἡ Παναγία. Ἐὰν ταῦτα ἐδείκνυν πίστιν ἀληθῆ, δὲν ἤθελον βεβαίως προξενῆσαι γέλωτα· δυστυχῶς ὁ μὲν καταγγέλλουσι λήθαργον, νάρκωσιν ἠθικὴν, οὐχὲν ἐνισχύουσιν ὡς ἡ πίστις ἀλλὰ καταβάλλουσιν, οὐχὶ ἀναθάρρύνουσιν ἀλλὰ πταῖουσιν· ἐνεκα αὐτῆς τὴν 4 (16) Δεκεμβρίου σύμψας ὁ λαός, ὁλόγυμος ἐφυγεν εἰς τὰ ὄρη. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πίστεως δὲν σώζει ἀλλὰ σώζεται, δηλαδή δὲν ἐνθαρρύνει ἀλλ' ἀποθαρρύνει.

« Τὸ ὅρος τὸ διαχωρίζον τὴν Σάλαν ἀπὸ τῆς Νέας Μαρσικῆς διεβράχη ὅλον· αἱ ὁδοὶ σχίζονται

καθ' ἐκάστην, καὶ πολλῶν τὸ ἔδαφος κατέπεσε περὶ τὴν μέτρον. Περὶ τὴν Μαρσικὴν, ἡ γῆ σχισθεῖσα αἰρῆς κατέπεσε τοὺς πόδας ἀνθρώπου, καὶ ἐκλείσθη ἀμέσως· ἀλλ' ἀπῆμεσαν αὐτοὺς μετὰ ταῦτα, ἐπέλθοντος νέου σεισμοῦ. Περὶ δὲ τὴν Μίλφιν αἱ λόφοι κατέπεσαν καὶ χάσματα ἠνοίγησαν, ὥστε μέγα μέρος τῆς χώρας ἐγένετο ἐπιτήδειον εἰς κατασκευὴν οἰκῶν καὶ στρατώνων. Αἱ πηγαί, αἵτινες εἶχον ἀναβλύσει τὴν 4 (16) Δεκεμβρίου, ἐκμάρνησαν καὶ ἐξέλιπον, ἐνῷ ἄλλα ὕδατα ἀλυμρά καὶ θειώδη ἀναπηδῶσι συνεχῶς. Βίς Βιγγκον, μόλις ἀνέβλυσεν ὕδωρ ψυχρότατον, δικυγέστατον καὶ γλυκύτατον, καὶ ἐγένετο ἄρπυιον.

« Τὸ Βιγγκον ἦτο πόλις ὡραία καὶ τερπνοτάτη, ἥτις ὅμως ἀνετράπη ἐκ θεμελίων. Οἱ ἡμίσεις τῶν κατοίκων αὐτῆς, ἐπάγγελμα ἔχοντες πλάνητος μουσικοῦ, περιέρχονται τὸν κόσμον ψάλλοντες πρὸς ἀνθρώπους οὔτε τὴν γλῶσσαν οὔτε τὸ μονότονον αὐτῶν ἄσμα ἐννοοῦντας· καὶ ἀφοῦ συνάξουσιν ἀρκετά, ἐπανερχονται εἰς τὰ ἴδια, ἀγοράζουσιν ἀγρὸν ἢ οἰκίαν, καὶ καταλύουσι τὸν βίον ὡς χῆνες, αὐτοὶ οἱ ζήσαντες ἄλλοτε ὡς ἀιδόνας. Περιηγούμενοι λοιπὸν πολιτίζονται· καὶ ὁ ξένος ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν ἐπαρχίαν βασιλικῶν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι, πλὴν τινῶν σπηνίων ἐξαιρέσεων, εἶναι ἀμαθέστατοι, αἱ δὲ παρθέναι μένουσιν ἐσαεὶ παρθέναι κατὰ τὴν μάθησιν, διότι οὔτε τὸ ἄλφα διδάσκονται, ἀγάλλεται εὐρίσκειν κατὰ τὰ ὄρη ἐκεῖνα πόλιν εὐπρεπῆ, καὶ ἀνθρώπους ὁμιλοῦντας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν γαλλικὴν.

« Οἱ κάτοικοι τῆς ὡραίας ταύτης κωμοπόλεως ἐπεχείρησαν ἤδη νὰ ἀνορθώσωσιν αὐτὴν· ἀλλ' εἰς οὐδὲν ἔσπευσαν. Σχῆμα ἔχουσα ἀμφιθεάτρου καὶ φιλοδομημένη ἐπὶ δύο λόφων, κατέβρευσεν διὰ μιᾶς τὴν 4 (16) Δεκεμβρίου, καταπεσόντων τῶν οἰκημάτων τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Χίλιοι ἀνθρώποι ἐτάφησαν τὴν νύκτα ἐκείνην, καὶ ὅλοι σχεδὸν ἐνῷ ἔφρουγον, ὑπὸ τοὺς τοίχους ἢ τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν. Ὁ δὲ ὀλεθρὸς ἤθελεν εἰσελθεῖν ἀπέραντος ἐὰν οἱ πλείστοι δὲν ἔψαλλον τὴν ὥραν τῆς συμφορᾶς εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου, ἢ δὲν ἦσαν διασκορπισμένοι, ἐνεκα γεωργικῶν ἐργασιῶν, εἰς τοὺς ἀγρούς. Τρεῖς ἀνθρώποι ἐκοιμῶντο ἐν τῇ αὐτῇ κλίβῳ, καὶ μεγάλη δοκὸς καταπεσοῦσα ἐκράψε συγχρότως καὶ τῶν τριῶν τοὺς πόδας. Ἀνευρέθησαν δὲ ζῶντες μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

« Ἀλλ' ἡ πόλις Σαπονάρα ἔπαθε πλέον καὶ τοῦ Βιγγκον· οὔτε αἱ ὁδοί, οὔτε αἱ οἰκίαι αὐταὶ γνωρίζονται, οὔτε καὶ τὴν ὄψιν αὐτῆς διακρίνεις. Ἐν μόνον μνημεῖον τῆς 1851 ἐκκλονταετηρίδος μένει ἀκέραιον. Ἐκ τῶν τεσσάρων χιλιάδων ψυχῶν αἵτινες κατῴκουν τὴν πόλιν ταύτην, ἐξωλοθευθῆσαν αἱ δύο καὶ ἐπέκεινα. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε καὶ οἶκος ἀρχαῖος ἢ μᾶλλον φρούριον, οὗτινος αἱ τοίχοι εἶχον πολλὴν μέτρων πάχος. Εἰς τοῦτο ἦσαν κεκρυμμένοι τριακοὶ σὺν χιλιάδες δουκάτων, ἐξ ὧν ἀνεκέρθησαν ἐς ἡκοντα μόνον· συνετάφη δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ οἰκοδεσπότης. Ὑπῆρχε δὲ καὶ μνημεῖον γυναικῶν,

ἐξ ὧν 18 μὲν ἐφορεύθησαν 12 δὲ ἐσώθησαν. Ἡ δὲ νομαζομένη Θηρεσία Ἀλβέρτ, ἐξεχώρη ζῶσα μετὰ ἐπτά ἡμέρας, ἀπέθανεν ὁμῶς ἐνεκα τῆς ἀσιτίας. Εἰς ταύτην ἰδίῳ τὴν πόλιν παρετρήθησαν τὰ παραδόξοτερα τῶν φαινομένων, σεισμοὶ ἄτακτοι, κυματώσεις, ἀναπάλσεις, σπασμοὶ καθ' οὓς ἡ γῆ περιστρέφεται πανταχοῦ καὶ περιεδινούτο ὡς σκαφίδιον ὑπὸ σίφωνος· μία κηλογραφεὶς ἀνερέφθη καὶ κυμαμένη εἰς τὴν στέγην τῆς οἰκίας, τρία πατώματα ὑψηλότερον τοῦ δωματίου αὐτῆς, καὶ ἐξύπνησε καθήμενη· εἰς ἱερεὺς καὶ εἰς χωρικοὺς ῥιφθέντες γυμνοὶ τὴν νύκτα ἐκτὸς τῶν οἰκίων αὐτῶν, αἰτίνες διαχωρίζονται ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἀπειχόν ικανῶς ἀπ' ἀλλήλων, ἐξεσπρονδονίσθησαν ἐνηγκαλισμένοι εἰς τὸν ἄερα, ὡς ναυαγοὶ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οὕτως ἐνηγκαλισμένοι κατέπεσαν ἐπὶ σωροῦ ἐρείπων. Οἰκογένειά τις ἐννεαμελὴς κατῴκει εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν· καὶ οἱ μὲν κοιμώμενοι εἰς τὴν ἀνωτέραν ὀροφὴν κατεσυντρίβησαν καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ ἐρείπια· οἱ δὲ εἰς τὴν κάτω οὕτε ἐσαλεύθησαν οὕτε ἐπαθόν τι. Ὁ εἰρηνοδίκης Φιορεντίνος ἐσώθη παραδόξως παρὰ τῆς ἰδίας συζύγου του, ἥτις ῥιφθεῖσα ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ ἐπ' αὐτοῦ, ἐξέτεινεν ὡς ἀψίδα τὸν βραχίονα· οὗτος δὲ ξηρανθεὶς ὑπὸ τοῦ θανάτου ἀπώθει τὰ ἐρείπια.

» Εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην τῆς Ἀγρῆς μία μόνη πόλις, ἡ Μολιτέρνη, εἰ καὶ φιλοδομημένη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους, διὰ τοῦ αὐτοῦ ὕψους καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅπως καὶ αἱ περὶ αὐτὴν καταστραφεῖσαι, δὲν κατεστράφη διὰ θαύματος, τὸ ὅποιον οὐδ' ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐξηγήσῃ. Οἱ γεωλόγοι, θαυμάζοντες καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ χωρικοί, καὶ ἐξεστηκότες, ὁμολογοῦσι τὸ μυστήριον, καὶ ἐρωτῶσι τὴν Παναγίαν πῶς ἔμεινεν ἀνέπαφος ἡ Μολιτέρνη, ἐνῶ ἐκεῖ πλησίον τὸ Μοντεμουρόν ἀπετεφρώθη, καὶ ἐκ τῶν ἐπτά χιλιάδων ἐργατῶν, βιομηχάνων καὶ εὐπόρων κατοίκων τούτου, ἐπέζησαν μόναι δύο χιλιάδες ἐπαιτῶν θρηνοῦντων τοὺς φονευθέντας!

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΤΡΟΣ ΠΡΟΣ ΥΙΟΝ.

Ἐκ τῶν « Στιγμῶν »

ΚΥΡΙΑΛΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ (*).

Μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ,

ὑπὸ τοῦ

ΙΕΡΟΔ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΓΩΓΟΥ.

—ο—

Ἐνθυμούμαι τινὰ δυστυχῆ, ὅστις ἀπὸ βαθυπλοῦτος ἀποκατέστη πενέστατος· διότι γινώσκων μόνον τὸ ἐπαριθμεῖν κενοδόξως τὰς ἐαυτοῦ χιλιάδας, ἡ γνῶσις παντάπασιν τὸ κήδεσθαι τῶν λεπτῶν· δαπα-

(*) Τοῦ νῦν ἐν Ἱεροσολύμοις Πανιερωτάτου ἀγίου Μελετιουπόλεως.

νῶν ἀρειδῶς τὰς εὐτελεῖς, δὴθεν ποσότητας, ἀνεπαισθῆτως ἀπώλεσε πάντα τὸν ἐαυτοῦ πλοῦτον, καὶ μετὰ μικρὸν ἀθλίως ἐτελεύτησε, μικροῦ δεῖν λιμώτων, ἐπὶ γεγυμνωμένης κλίνης κατακείμενος, καὶ ἐν πικρᾷ μεταμελείᾳ τὴν ἐαυτοῦ ἀβουλίαν ἐποδύρομενος. Ἀλλ' ἐνθυμούμαι καὶ ἕτερον δυστυχῆ, τῆς αὐτῆς σχεδὸν αἰτίας οἰκτρὸν θῆμα γενόμενον· προτερήματα ἀξιάγαστα ἐκόσμου τὰς ἡμέρας τῆς νεότητος αὐτοῦ, γονεῖς φιλόστοργοι τὸ πᾶν συνεισέφερον ἵνα, ὅσον οἶόν τε, ἀναπτύξωσι βέλτιον τοῦ προσφιλοῦς υἱοῦ τὰς ἐκ φύσεως δωρεάς, καὶ δώσωσιν αὐτῷ παιδείαν καὶ ἐπιστήμην, δι' ὧν ἡδύνατο νὰ ἀποκαταστή εὐτυχὴς καὶ δόκιμος καθ' ἅπασαν αὐτοῦ τὴν ζώην· ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ νεανίας εἰς τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐπιδόσεις ναυαγεῖ ἐπὶ τὸν ὀλέθριον τῆς δοκησιοφίας σκόπελον, καὶ ἐφάπαξ ἀπόλλυται ὑπὸ τῆς ἀλαζονείας καὶ τῆς ἐπαράτου οἰήσεως· κρείσσων ἐαυτοῦ φρονήσας καὶ εἰς ὑψηλὰς ἐποπτείας παρκαυθεῖς, ἡγνῶει τοῦ λοιποῦ εἰς τὰς ἐαυτοῦ σπουδὰς τὸν βυθὸν καὶ τὴν τάξιν. Προσδιορίζεται μὲν αὐτῷ κύκλος μαθήσεως λίαν κατὰλληλος πρὸς τὸν μέλλοντα αὐτοῦ προορισμόν, ἀλλὰ καταφρονήσας τούτου, καὶ μάλα στενὸν καὶ περιορισμένον εὐρύν, πολλὰς ἐπιστήμας ἐπιπολαίως ἐμάνθανεν, ἐπισπεύδων ὑπὸ κενοδοξίας νὰ καταπύρῃ πᾶσαν σοφίαν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τελευταῖον ἀπεδείχθη πάσης βλασίμου γνώσεως ἐστερημένος, καὶ τοῦτ' αὐτό, μὴδὲν εἰδὼς ὅ τὰ πάντα ἐπιστάμενος. Καὶ καταφρονεῖ μὲν πρότερον τοὺς ὀμηλικὰς αὐτοῦ σπουδαστάς, ὅτι ἐν τάξει διήκουον τὰ μαθήματα αὐτῶν τοῖς σχολαστικοῖς προγράμμασι πειθηνίως ἐπόμενοι, ἀλλ' ὕστερον αὐτὸς μὲν κατεφρονήθη ὑπὸ πάντων, οἱ δὲ τῆς τάξεως φίλοι συμμαθηταί, ἐστέφθησαν τῷ ἀριζήλῳ στεφάνῳ τῆς ἐπιστήμης· διότι οὗτοι μὲν σταγόνος δίκην ἐν διαστήματι χρόνου μακροῦ ἐπιμελῶς συνέλεγον τὸ πρὸς εὐδαίμονα ζώην χρήσιμον, ἐκεῖνος δὲ δοκησιοφίαν νοσήσας, μάτην τὸν ἐαυτοῦ χρόνον κατεπάλωσεν, οὐδὲν ἐντελῶς ἐξέμαθεν, ἀπελείφθη τῶν ἐαυτοῦ ὀμηλικῶν, δυσφώρητον ἄχθος ἐαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐπὶ τέλους, ἀποκαταστάς.

Ἐπὶ τοιαύτας δυσχερεστοὺς ἀναμνήσεις ἀνήγαγέ με ἡ ἐπιστολή σου, προσφιλέστατέ μοι υἱέ, θησαυρὸς τῆς καρδίας μου· ἀνεμνήσθην δὲ τούτων ἵνα λύσω ταύτην σου τὴν ἐρώτησιν· αἰνίος ἐνεκεν, τὰς ὑψηλότερας ἐννοίας σπουδάσαντες, ἐσμέν πάλιν ἀσθενεῖς, ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀνίσχυροι, ἵνα ἐν τῇ ἡμετέρῳ βίῳ φανῶμεν τοιοῦτοι. ὁποῖους ἀπαιτεῖ ὁ λόγος καὶ ἡ συνείδησις; » Ἀλλ' ἐγὼ, τέκνον ἀγαπητόν, ὡςδε πῶς ἐννόησα τὴν ἐρώτησίν σου· αἰνίος χάριν, γινώσκοντες τὸ ἀγαθὸν καὶ πρὸς αὐτὸ προσφιλῶς ἐπισπεύδοντες, ἀπροσδοκῆτως πόρρω αὐτοῦ ἀφιστάμεθα, καὶ εἰς οὐδὲν τιθέμενοι τὰς τῆς συνειδήσεως σοφὰς παραινέσεις, πολλάκις γινόμεθα οἱ ἀναξιώτεροι τῶν ἀμαρτωλῶν; » Διότι, ἀπαντῶ σοι, φίλαυτοι καὶ αὐθαίρετοι ὄντες, λησμονοῦμεν ὅτι ἐκ φύσεως ἐσμέν ἀμαρτωλοί, καὶ ἀφ' ἐαυτῶν οὕτε κἂν δυνάμεθα σκεφθῆναι περὶ τίνος ἀληθοῦς ἀγαθοῦ, καὶ

διότι πᾶσα ἡμῶν δύναμις ἐνυπάρχει ἐν τῇ δυνάμει τῆς χάριτος, τῇ ἐν ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν τελειομένη, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡμῶν ἐλπίς οὐκ ἐν ἡμῖν, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ. Ἐν μὲν λοιπὸν εὐκρινῶς ἐμπιστευθῶμεν ἐαυτοὺς εἰς τὴν σωτήριον χειραγωγίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, καὶ συνεχῶς μετὰ προσοχῆς ἐγκαρδίου καταργώμεν ἐπὶ τὴν θείαν ἀντίληψιν, ἀναντιρρήτως ὁφόμεθα ἐν ἐαυτοῖς τὴν ἀλλοίωσιν τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου, ὁσημέραι ἐπὶ τὰ πρόσω ἐπεκτεινόμενοι, τὰς ἐαυτοῦ ἐπιθυμίας ἐν ἀγαθοῖς ἐμπιπλῶντες, τὰς δὲ ψυχὰς ἀείποτε κοσμοῦντες καὶ αὐξάνοντες, ὡς τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, τῷ ἡλίῳ ὑποθαλάπμενα, καὶ τῇ οὐρανίῳ θρόνῳ ζωογονούμενα.

Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ δὲν ἀρνούμαι, ὅτι πρὸς τὴν ἡμετέραν πνευματικὴν ζώην καὶ ἐπίδοσιν, τῆς θείας χάριτος συνεργούσης, ὁφείλομεν καὶ ἡμεῖς ἐργάζεσθαι, ὅσον τὸ ἐρ' ἡμῖν ὅθεν μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰ προλεχθέντα, πέμπω σοι, φίλον τέκνον, τὴν ἐμὴν πατρικὴν συμβουλὴν, τὴν ὁποῖαν καλῶς ποιήσας ἐξηγήσω παρ' ἐμοῦ δι' ἐπιστολῆς. Καὶ δὴ ἐπίγνωθι, υἱέ μου, γνήσιον σοφίας καὶ ἀρετῆς γινώμονα ἀκριβέστατον, ἵνα μὴδέποτε ἀμαρτήσῃς ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ζωῆς, ἀλλὰ πάντοτε ἀπροσκόπτως ἐπιδίδῃς πρὸς τὴν εὐτυχίαν καὶ τελειότητα· διό, δέομαί σου μεθ' ἀπάσης ἀγάπης πατρικῆς, ὅπως ἐγκραδέως τοῦτον ἐν τῷ βῆθει τῆς ἀπαλῆς σου καρδίας, καθότι οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ σοφοῦ Θεοπνεύστου, προτιθεμένου ἵνα ἐν παντὶ καθοδηγήσῃ τὴν βουλήν σου εἰς τέλος ἀγαθόν. » Ἐν μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνῶει; » (Σειρ. ζ'. ιε) ὅπερ ἔστι, μὴ καταφρονεῖ τὰ μικρὰ καὶ ταπεινὰ τῆς ζωῆς, ἔτο πάντοτε πιστὸς εἰς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου, καὶ ἔση ἀγαθός. Ἰδοὺ βίου θεωριῶν ὁδηγὸς ἀσφαλέςτατος.

Ἀλλ' ὑμεῖς πάντες οἱ τῆς παιδείας τρήφιμοι, ὅσοι μᾶλλον πλουτεῖτε ὑψηλοτέρων ἐννοιῶν, τοσούτῳ βέλτιον κατανοεῖτε τὸ τῆς ἀμαρτίας αἰσχρὸν καὶ ποταπὸν ἔχει καλῶς· ἀλλὰ τί τὸ ἐκ τούτου κέρδος; Παρέρχεται χρόνος ἱκανός, καθ' ὃν ὑμεῖς ἐξασκεῖσθε εἰς τὸν κατὰ τῆς ἀμαρτίας πόλεμον, ἐλέγχοντες ἢ παρκαυθόντες τοὺς ἄλλους διὰ λόγων ἰσχυρῶν καὶ γενναίων· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ καὶ ὑμεῖς πιστοποιεῖτε ἢ συνειδησεῖς, ὅτι οὐδόλως ἐβέλτιώθητε, ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἥδη διατελοῦντες· ὑμεῖς μὲν ἴσως ἀπέχετε τῶν βαρύνων ἐκείνων πλημμελημάτων, τὰ ὅποια μετὰ λύπης καὶ δυσχερείας βλέπετε τοὺς ἄλλους πράττοντας, ἀλλ' ἔχετε πολλὰς καὶ ἀσυγγνώστους ἐλλείψεις, καὶ τὰς πλείστας γενηρακίας, καὶ ἐπομένως δυσεξελίπτους. Καὶ ὁμολογεῖτε μὲν τὴν τούτων αἰσχρότητα, ἀρρῶντες πρὸς τὴν ἐκ τούτων ἀπαλλαγὴν, ἀλλ' ἀγευστοὶ ὄντες οἱ πλείους τῆς χριστιανικῆς ταπεινότητος, ἀνωφελῶς μέμψεσθε ἐαυτοὺς, τὴν ἀμαρτίαν, τὸ πᾶν, οὐδὲν λυσιτελὲς κατορθοῦντες.

Ἀλλ' ἐν ἐπιθυμίᾳ, ὡς τέκνον, τὴν σεαυτοῦ διόρθωσιν, ἐξάλειψον κατ' ὀλίγον τὸ ἐν σοὶ κακόν, μάθῃς παρὰ τῆς συνειδήσεως τὰς ἀσθενείας καὶ τὰ ἐγκλήματα σου, προσδίδρισον τὸ πάντων ἰσχυρότερον, καὶ ἐξοπλισθεὶς διὰ τῆς σταθερᾶς ἀποφάσεως καὶ

τῆς ὑπομονῆς, θρυῶσον τοὺς κατέχοντάς σε δεσμούς, καὶ ἔκλειψον τὰ τραύματα τῆς καρδίας σου· καθότι ἡ κατὰ τῆς ἀμαρτίας πάλιν οὐδέποτε εὐδοῦται διὰ σκέψεων καὶ θεωριῶν, ἀλλὰ δι' ἔργων καὶ πράξεων τολμηρῶν. Καταβαλὼν τὸ πρῶτιστον τῶν παθῶν σου, ἐξέτασον ἐπομένως πᾶσαν τὴν ἐν σοὶ κεκρυμμένην κακίαν, μεχριτοῦ ἀπαλλάξῃς σεαυτὸν ἐκ τῆς οἰκισθησοῦν τυραννίδος τῶν ἐγκλημάτων· ἔστι δὲ πρὸς τοῦτο φάρμακον προσφορώτατον, ἡ πρὸς τὸν θεὸν νόμον εὐλάβεια καὶ ὁ ἐγκάρδιος σεβασμὸς δι' ἀδελφούμενος εἰς ἐκάστην περιπτώσιν τῆς ζωῆς. Μὴ νομίζῃς, ὅτι τὸ κυρίως ἀμαρτήμα ἐνυπάρχει μόνον ἐν τῇ μεγάλῃ παρανομίᾳ· τὸ πλείστον μέρος τῶν ἀνθρώπων ἀπόλλυται, διότι ἀνεπιβλαβὴ καὶ συγγνωστά θεωρεῖ τὰ μικρὰ δὴθεν ἀμαρτήματα. Ἀλλ' ὁ ἐχθρός, δόλιος καὶ πανούργος ὑπάρχων, τὴν ἀνάλωτον ψυχὴν οὐδέποτε προσβάλλει διὰ σκανδάλου ἰσχυροῦ, μήπως αὕτη ἐντρομος γενομένη ἀπορῇ τὴν ἐαυτοῦ καταπτώσιν καὶ εὐτέλειαν· ὅθεν κατὰ μικρὸν ὁ πανηρὸς παρασύρει ἡμᾶς πρὸς τὰ ψυχῶλεθρα ἀνομήματα, καὶ μᾶλλον χαίρει, βλέπων τὴν ἐπὶ ταῦτα βραδύτητα ἡμῶν, ἢ τὴν ἐφάπαξ καὶ ταχείαν προσέλευσιν· διότι ὅσον βραδυτέρα ἡ δεσποτεία αὐτοῦ, τοσούτον διαρκεστέρα καὶ σκληροτέρα. Διὰ ταῦτα λοιπὸν, τέκνον μου, ὁρσίῳ ἵνα τηρήσῃς κατὰ τὰς ἐκείνου καὶ ἀμωμον ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας, φεύγε πᾶσαν αἰτίαν ἀμαρτίας· α. Μὴ ἀφῇ, μὴδὲ γεύσῃ, μὴδὲ θίγῃς τὸ (Κολ. β'. 21). Μὴ εἴπῃς, μὴδὲ τοῦτο ἡ ἐκεῖνο ἐστὶ μικρὸν καὶ ἀδιάφορον· τὰ δὲ κατὰ σὲ μικρὰ καὶ ἀδιάφορα πολὺ σημαίνουν εἰς τὴν ζώην! Πληγὴ, γενομένη διὰ ἑαυτοῦ, πολλὰ καὶ κατέστη ἀνίατος· ἡ μᾶλλον κινδυνώδης τῆς βλαπτείας αὐτοῦ. Τί γενήσεται, λέγεις, ἐν φάγῳ ὑπερβαλόντι τινὰ καρπὸν; ὅτι γέγονε, φαγοῦσης τῆς προμήτορος ἡμῶν Εὐαγ. τοῦτ' ἐστὶ μέγα καὶ ὀλέθριον κακόν! Ἀδιάφορον τοῦτο, ἀγνοῶν ἐπὶ λέγεις, ἀδιάφορον; Καὶ ὁμῶς ἐκλείπουσιν ἐπὶ τέλους αἱ δυνάμεις καὶ ἡ ὑπομονὴ σου, ἵνα νικήσῃς τὸ ἀπροσμάχητον αὐτοῦ κράτος· διό, ἐν θλίψει τότε ἐνοχοποιεῖς καὶ καταδικάζεις σεαυτὸν ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου τῆς ἐλεγχούσης σε συνειδήσεως· τὴν δὲ ζώην σου ἐξετάσας καὶ καταμετρήσας τὴν ἄλυσιν τῶν δεσμευόντων σε ἐγκλημάτων, μετὰ φρίκης παρατρεῖς μέχοι τίνος ἀλογίας κατενέχῃς ὑπὸ τῆς παρανόμου ἀδιαφορίας σου· ἡ μήπως ἀγνοῖς, ὅτι σπινθὴρ ἐλάχιστος ἐξάπτει μεγάλην πυρκαϊάν, ἥτις ἐν ἀκρεῖ κατακαίει, καὶ μεθ' ὅσης πλείστης πολλῶν ἐτῶν ἥθροισται, καὶ μεθ' ὅσης πλείστης τῆς προσοχῆς ἐτηρείτο; Οὕτως εἰς λόγος ἀπλοῦς ἐξ ἀδιαφορίας λεχθεὶς, τιτρώσκει πλείστακις τὴν ψυχὴν τοῦ πλησίον σου, καθάπτεται τῆς αὐτοῦ υπολήψεως, καὶ ἐπομένως διεγείρει τὰ φοβερώτερα μίσση καὶ τὰς ἐπιβουλάς.

Καὶ ὑμεῖς μὲν οἱ τῆς παιδείας μέτοχοι ἐγκαυχᾶσθε καὶ ἐπαριδέσθε ἐπὶ τὰς ὑψηλὰς ἀρχὰς καὶ θεωρεῖτε, ἐπὶ τὴν ὑμνουμένην ἀνταπαρρησιν καὶ τῆς λογικότητος τοῦ ὑμετέρου βίου· οἱ δὲ ἄλλοι οὗτοι ἐξ αἰρέτοι ὡς ἀληθῶς. Ἀλλὰ διὰ τὰς ἀφρονίας

λόγων έχοντες, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐστὲ ἐνδεεῖς ἐν τοῖς ἔργοις; προσέξατε μήπως ποτὲ οἱ λόγοι ὑμῶν ἐλέγχωσιν ὑμᾶς! ὁπότεν αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος κατακαλύψωσι τὰ πρόσωπα ὑμῶν!

Γενοῦ λοιπόν, τέκνον, εὐγενὴς καὶ ἀγαθός, ὅπερ ἐστὶ ἀπόρριψον τὴν φιλαυτίαν, τὴν δοκησιοφρίαν καὶ πᾶσαν κακοδοξίαν, πορεύου τὴν ὁδὸν τῆς ἐφημέρου ζωῆς σου μετ' εὐσεβείας καὶ πίστεως, ἐν ᾗ ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ καὶ ἡ ἀληθὴς εὐγένεια φεῦγε πᾶσαν ἀθεμιτοῦργίαν ἥτις ἐμποδίζει τὴν ἡθικὴν σου τελειότητα, καὶ ἀποστερεῖ σε τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀποκειμένης αἰδίου μακαριότητος. Ἡ ἀρετὴ ἐστὶ πάντων ἀνθρώπων κληρονομία, καὶ ἕκαστος εὐμοιρεῖ μέσων πρὸς τὴν ταύτης ἀπόκτησιν, ἐν οἷαδήποτε περιστάσει τῆς ζωῆς εὐρεθείη· πᾶσα δὲ σοφία, τέκνον μου, ἐν τούτῳ συνίσταται, ἵνα πάντα τὰ περὶ ἡμᾶς συμβαίνοντα μεταστρέψωμεν πρὸς ἰδίαν καὶ τὴν τοῦ πλησίον ὠφέλειαν, χρώμενοι τούτοις, ὡς ἐντέλλεται ἡμῖν ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκτιμώντες ταῦτα, ὡς διδάσκει ἡμᾶς ὁ αὐτὸς πανάγιος νόμος τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος. Εἰ δὲ θέλεις τέλειος εἶναι, γενοῦ πρῶτον τέλειος κατὰ διάνοιαν, μηδὲν πράττων ἀπερισκέπτως, γενοῦ τέλειος κατὰ θέλησιν, ἀποφεύγων τοὺς σκοπέλους τῆς ἰδιοτελείας καὶ τῆς κενοδοξίας, γενοῦ τέλειος κατὰ τὸ σὸν ἐπάγγελμα, οὐδέποτε καταχρώμενος ἢ ἀμελῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ περιουσιῶν ὑπὸ τῶν ἀρετῶν τῆς χριστιανικῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ἀληθοῦς φιλανθρωπίας· γενοῦ τέλειος ἐν τοῖς ἔργοις τῆς εὐσεβείας, εἰς ἃ ὑποχρεοῖς ἢ ἐκκλησία καὶ ἡ συνείδησις· ἐκτέλει πάντα ταῦτα μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ μετὰ τῆς δεούσης εὐλαβείας, καὶ ἔσθι μακάριος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

ΠΕΡΙ ΠΕΤΡΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΒΩΚΛΟΥΖΗΣ.

— 000 —

Βωκλούζη, τὴν 13 Ἰουνίου 1858.

... Σὲ γράφω καθήμενος παρ' αὐτὴν τὴν πηγὴν τὴν ὁποίαν ἀπεθανάτισεν ὁ Πετράρχης διὰ τῶν στίχων του. Ὁ λεπτὸς φλοῖσθος τοῦ Σοργίου με φαίνεται γλυκὺς ὡς τὰ μέλη τοῦ ἐνδόξου ἐκείνου τῆς Ἰταλίας ποιητοῦ. Ἀλλ' ἀναφέρων αὐτά, ἐνθυμούμαι πόσον ἕκαστος αἰὼν, ἐκάστη χρόνου περίοδος, εἶναι ἰδιότροπος. Ὁ Πετράρχης, ὡς δὲν ἄγνοεῖς, ἔγραψε πολλὰ συγγράμματα λατινιστῇ, τὰ ὁποῖα ἐθαυμάσθησαν διὰ τὴν γλαφυρότητα τοῦ ὕφους καὶ τὴν πολυμάθειαν τοῦ ἀνδρός· αὐτὸς πρῶτος, μετὰ τὸν θάνατον τῆς γλώσσης τῶν Ῥωμαίων, ἀνέστησεν αὐτὴν ἀνθηρὰν ὅπως κατὰ τοὺς ἀκαριαίους τῆς Ῥώμης χρόνους. Καὶ ὅμως ὅχι τὰ ἀξιοθαύμαστα ταῦτα περὶ ἄλλ' αἱ Rime τὸν ἀπεθανάτισαν,

διότι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτο μᾶλλον ποιητικὴ. Ὅλοι οἱ ἐπαῖται ἐψάλλον τὰς ῥίμας αὐτάς, καὶ, ὡς λέγει τις σύγχρονος, οὐδ' αὐτοὶ οἱ σοφιστὰς ἐσχυον ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπιβροχήν των· *Gravissimi nesciebant abstinere*.

Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι ὁ Πετράρχης οὔτε γραμμὴν ἔγραψεν ἰταλίστῃ εἰς τὸ πεζόν· τοῦλάχιστον οὐδὲν τοιοῦτο σώζεται. Ὁ ὁδηγός μου, ὅστις ὡς ὅλοι ἡ τοῦλάχιστον οἱ πλεῖστοι τῆς Εὐρώπης ὁδηγοί, ἐξεύρει τινὰς ἀκραις μέσαις περὶ τοῦ Πετράρχου, μ' ἔλεγε πρὸ ὀλίγου ὅτι ἦτο μὲν ἄριστος ποιητής, ἀχρεὶς ὅμως ἄνθρωπος. — Διὰ τί; τὸν ἠρώ-τησα. — Φαντάσθητε, μὲ ἀπεκρίθη, κύριε· ἀφοῦ τὸσον ἐθρήνη τὴν Λάουραν του, ἀφοῦ μάλιστα ἦτο καὶ κληρικός, ἐράνη φρικωδῶς ἄπιστος καὶ πρὸς τὴν ἐρωμένην του καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπιδόθεις ἀσυστόλως εἰς αἰσχρότητας. — Νομίζω ὅτι ὁ ὁδηγός μου ἔχει δίκαιον· διότι, καθόσον ἐνθυμούμαι, ἐκ τῶν πολλῶν φυσικῶν τέκνων τοῦ διανοητικῶς καὶ σωματικῶς γονίμου ἐκείνου ποιητοῦ, ἐπέζησεν αὐτῷ θυγάτηρ, μετὰ τῆς ὁποίας κατῴκει περὶ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου του.

Ὁ ὁδηγός μου μ' ἔδωκε καὶ ἄλλας εἰδήσεις περὶ Πετράρχου, τῶν ὁποίων τὸ ἀκριβές μὲ ἀνευθύμισε τὸν φουστανελλοφόρον ἐκείνον τῶν Ἀθηνῶν ὁδηγόν· ὅστις, ὡς δὲν θὰ ἐλησμονήσας, ἔλεγε πρὸς δύο Ἀγγλους, μεταβαίνοντας εἰς Ναύπλιον χάριν περιηγήσεως ἐπὶ ἀτμοπλοίου Αὐστριακοῦ, ἐφ' οὗ ἤμεθα καὶ σὺ καὶ ἐγώ, ὅτι ἡ ξηρόνησος Δοκὴς ἦτο ἡ Ἀνδρος, καὶ αἱ Τσελεβίνοι ἡ Ἀνάφη. Καὶ οἱ καλοὶ σου Τζομπούλιδες κατέγραψαν ἀπλήστως τὰς πληροφορίας τοῦ σοφοῦ γεωγράφου των! Τίς οἶδε; πιθανὸν καὶ νὰ ἐξέδωκαν ὁδοιπορικὰς ἀναμνήσεις εἰς ἃς αἱ δύο ἐκείναι ἐρμηόνησοι νὰ μετεβλήθησαν εἰς ἀκμαζούσας πόλεις καὶ νήσους. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι νέον· εἰς αὐτὰ τὰ ἐν Ἀθήναις σχολεῖα δὲν διδάσκεται ἱστορίᾳ Ἑλληνικῇ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ μεταφρασθεῖσα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐν ὅροις τῆς Πελοποννήσου εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα; Ὁ Ἀγγλος ἱστοριογράφος, ἔχων, ὡς φαίνεται, πίστιν ὡς κόκκον σινάπης, θὰ εἶπεν εἰς τὸ ὅρος ἐκεῖνο· α' Ἀρθητι ἐντεῦθεν καὶ βλήθητι ἐκεῖ, καὶ τὸ ὅρος ἐγερθὲν καὶ περιπατήσαν μετέβη εἰς τὴν Ῥώμην.

Τώρα ἐνθυμούμαι ὅτι τὰ περὶ Πετράρχου θὰ σὲ εἶναι οἰκεία ἐνεκα τῆς μεταφράσεως τοῦ Ῥιένζου τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσεν ἡ *Πανδώρα*. Ἐνθυμούμαι ὅτι ὁ συγγραφεὺς τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ διὰ τὰς ἀκρωτηριάσεις καὶ τοὺς σφετερισμούς των μνημείων τῆς Ῥώμης ὠνόμαζε *κλασικὴν*. Καὶ ὅμως, πῶς ὁ κλασικὸς ἀγανακτήσας καὶ τοσοῦτον ἐνθουσιωδῶς ἐξυμνήσας τὴν Λάουραν, δὲν ἔγραψεν ὀλίγους καὶ στίχους ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ῥώμης, ὑπὲρ ἧς ἐπαλλεν ὅσον καὶ ὁ Ῥιένζης; Συμπεραίνω ἐκ τούτων ὅτι ἡ μοῦσα τοῦ Πετράρχου θὰ ἦτον ὅλως ἐρωτόληπτος, ἢ μᾶλλον ὄνειροπόλος, διότι, ὡς ἐξεύρεις, πολλοὶ διῃσχυρίζονται ὅτι ἡ Λάουρα ἦτο φαντασίας ἀνάπλασμα.

Ἡ Βωκλούζη (*Vallis Clausa* ἢ κοιλάς περικλείει-

στος) εἶναι χωρίον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Σοργίου. Μία στήλη, ἄλλοτε μὲν ὑψομένη παρὰ τὴν εἰσόδον τοῦ σπηλαίου ὅθεν ἀναβλύζουσι τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, νῦν δὲ κειμένη ἐν μέσῳ τῆς πλατείας, σὲ ἀνεθυμίζει ἀμέσως τὸν ποιητήν, διότι ἐπ' αὐτῆς ἀναγινώσκεις τὴν ἀφελῆ ταύτην ἐπιγραφὴν· α' Τῷ Πετράρχῃ. Σὲ στέλλω δὲ καὶ τῆς στήλης ταύτης καὶ τῆς οἰκίας τοῦ Πετράρχου τὰ ἱχνογραφήματα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν σου.

Ἐγὼ δὲ πρὶν ἀναχωρήσω μετὰ μικρὸν εἰς Παρισίους, προτίθεμαι νὰ πράξω ἡδύτερόν τι καὶ θετικώτερον τῆς πρὸ τῶν ἱχνογραφημάτων μου θεωρητικῆς ἐκστάσεως τῶν ἀναγνωστῶν σου τούτων· δηλαδή μεταβαίνω εὐθὺς τώρα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τὸ ἐπιγραφὴν ἔχον *Λάουρα καὶ Πετράρχας*, διὰ νὰ δοκιμάσω τὰς πέρκας τὰς ὁποίας καὶ αὐτὰς κατέγραψεν ὁ ἡμέτερος ποιητὴς εἰς τέμενος ἀθανασίας διὰ τῶν ἀθανάτων στίχων του.

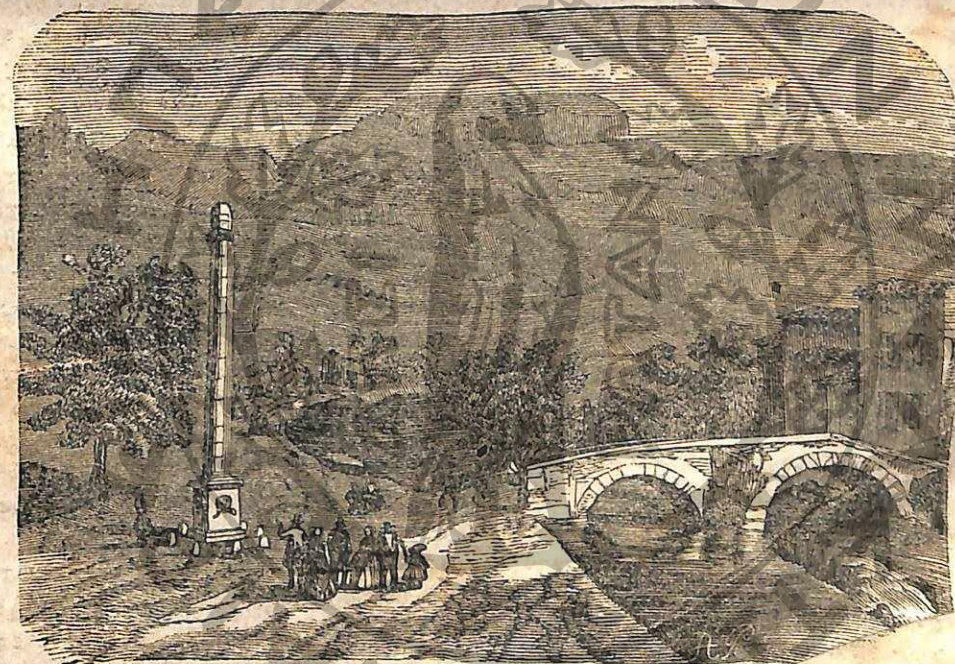
Δ. Μ.

Οἰκία Πετράρχου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

— 000 —

Ἰπόμνημα αὐτοσχέδιον περὶ τοῦ Αἰδαιματώτου πρεσβυτέρου καὶ Οἰκονόμου Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, ὑπο Κ. Σιδίτη. Ἐν Τεργέστη, τύποις τοῦ Αὐστριακοῦ Λαῦδ, 1858. — Ἡ παλιρροία τοῦ Εὐρίπου, καὶ ὁ μεγαλόσαυρος τῆς Αἰδηψοῦ, ὑπὸ Α. Ζυγομαλά. Ἐν Ἀθῆναις, τυπογραφεῖον Λακωνίας, 1858. — Δημοσθένους ὑπὲρ Κτησιφώντος περὶ τοῦ στεφάνου, ὑπὸ Γαβρ. Σοφοκλέους. Φιλοτίμῳ δαπάνῃ Λαζάρου Ἰωάν. Πυρλόγλου. Ἀθήνησι, τύποις Π. Α. Σακελλαρίου 1858. — Ἐπιτομὴ Ἀγγλι-

Στήλη Πετράρχου.

κῆς Γερμανικῆς, πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλήνων. Σχολείων καὶ Γυμνασίων, ὑπὸ Γ. Πολυμέρη. Ἐν Ἐρμούπολει, 1837. — Ἀγγλο-ἑλληνικοὶ διάλογοι, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. Αὐτόσε, 1838. — Βίος Λαυρεντίου τοῦ ἀπὸ Μεδίκων, τοῦ ἐπικαλούμενου Μεγαλοπρεποῦ. Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Χ. Α. Παρμενίδου. Ἀθήναι, 1858. — Νέα ποιήματα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, αὐτότε.

(Τέλος. Ἰδὲ φυλλάδ. 200, σελ. 197.)

— 000 —

Ἀκολουθοῦντες λοιπὸν τὴν ἰδιαιτέραν ἡμῶν μέθοδον, τοὺς συγγραφεῖς ἢ μεταφραστάς τῶν ἀναγγελλομένων βιβλίων κατατάσσομεν εἰς τὴν πρῶτην τῶν τριῶν τάξεων. Ὁ τὰ περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ δημოსυντάξας ὑπῆρξεν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ Ἱστομνήματος, μαθητὴς αὐτοῦ, πρὸς δὲ καὶ θαυμαστὴς τῆς παιδείας, τῆς πολιτείας καὶ τῆς περὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν συγγραφὴν ἐμπειρίας τοῦ καλλικελεύου ἐκείνου ὑμνωδοῦ τοῦ πρωτομάχου Γρηγορίου. Τὸ Ἱστομνήμα, καὶ τοὶ περιέχον περιέρχοντες καὶ ἀγνώστους εἰδήσεις, εἶναι μᾶλλον λόγος ἐπικηδείας ἐπὶ τὸ πανηγυρικώτερον ἐντεταμένος. Ὁρθῶς ἄρα ὠνόμασεν αὐτὸν αὐτοσχέδιον διότι ἡ βιογραφία ἀνδρῶν, οἷος ὁ Οἰκονόμος, δὲν εἶναι ἀπλὴ διήγησις τῆς γεννήσεως, τῆς αὐξήσεως, τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τοῦ θανάτου τοῦ βιογραφουμένου, ἀλλὰ συζήτησις, βίβανος, ἀνατομία τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, πρὸ πάντων δὲ στάθμησις ἀπροσωπώληπτος καὶ ἀκριβὴς τῆς ἐπενεργείας τῶν ἔργων τούτων ἐπὶ τὴν κοινωνίαν χάριν τῆς ὁποίας ἐγένοντο, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐκείνοι ἤμυσαν.

Ἡ συνήθεια ὠνόμασεν ἐξαιρέτως ὑπερέτας τοῦ δημοσίου τοὺς ὑπὸ τῆς ἐξουσίας μισθουμένους καὶ ὑπ' αὐτὴν τελούντας ἀρχὴν τινα, περιορισμένον ἔχονσαν τὸν κύκλον τῶν καθηκόντων. Πολὺ ὅμως προσφύεστερον καὶ ἀληθέστερον ἔπρεπε ν' ἀποδοθῇ ἢ ἐπὶ κλησὶς αὐτῇ πρὸς τοὺς συγγραφεῖς, ὡς ὑπερετόντας σύμπαν τὸ ἔθνος καὶ ἐνεργοῦντας ἐπ' αὐτὸ ὅσον οὐδ' ὀλόκληρος τῶν καλουμένων δημοσίων ἀνδρῶν ἢ σπεῖρα ἰσχύει νὰ ἐνεργήσῃ. Παράδειγμα ἔστωσαν αὐτὰ τὰ καθ' ἡμᾶς, τίς ἔστωσε τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, τὸ Ἑλληνικὸν αἶσθημα, τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἐνὶ λόγῳ τὰ προσόντα τὰ συγκροτοῦντα ὅτι ὀνομάζομεν ἔθνος; Βεβαίως οὐχὶ οἱ μὴ ἐν τοῖς οὔσι πρὸ τοῦ 1821 ἔτους δημοσίοι ὑπέρταται, ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ φύλακες τοῦ ἱεροῦ πυρός· αὐτοὶ διδάσκοντες ἀδιακόπως τὴν προγονικὴν ἡμῶν ἱστορίαν, συνεδίδασκον καὶ τὸ καθήκον τοῦ νὰ ἀνακτήσωμεν τὴν πατρίδα, καὶ νὰ συμπήξωμεν ἐκ νέου τὴν πρὸ αἰῶνων συντριβείσαν ἄλυσιν τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας. Ὁ Κλέφτης, ὁ ὁρσιβίος φιλελεύθερος, ὁ ἀλιπλανὴς νησιώτης, καὶ τοὶ Ἕλληνες, ἡγνήσαν ὅμως τὸ ἐνδοξὸν αὐτῶν ὄνομα, καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦς Χριστιανοῦς ἐπεκάλουν διὰ τοῦ ὀρθοδόξου Χριστιανισμοῦ συνεδέοντο πάντες πρὸς ἀλλήλους ὅποια καὶ ἂν ἦτο ἡ πατρίς αὐτῶν, καὶ ἡ Ἑκκλησία αὐτὴ ἀδελφὰς ἐν Χριστῷ ὠνόμαζε πᾶσας τὰς

ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ὁδηγίαν φυλάς. Καὶ κλίνομεν μὲν γόνυ πρὸ τῆς συγκοινωντικῆς ἐκείνης προνοίας τῆς Ἑκκλησίας· ἀλλ' αὐτὴ δὲν ἀνεπτέρου τὸ φρόνημα, δὲν ἀνέφλεγε τὴν καρδίαν, δὲν ἀνεβίβαζε τὴν διάνοιαν εἰς τὸ ὕψος ὅπου φέρει μόνῃ ἡ γνώσις τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν πράξεων τῶν ἡμετέρων προγόνων. Τὸν ἑλληνισμὸν ἄρα περιέβαλψαν, συνετήρησαν καὶ διέσωσαν μόνοι οἱ λόγιοι.

Ἀλλὰ καὶ σήμερον ὅτε συνηγάγομεν λεπτὸν ψυχρὸν τοῦ ὅλου ἔθνους, τίς ἐκκαίει καὶ διατηρεῖ τὸ Ἑλληνικὸν αἶσθημα; Βεβαίως οὐχὶ οἱ πρωτοπουργοὶ καὶ ὑπουργοὶ καὶ νομάρχαι καὶ γραμματεῖς, ἀπαρ' οἷς πολλάκις ἐνδοξότερόν ἐστιν, ὡς ἐλεγέτου ὁ Πλούταρχος, τοῦ σώζειν τὰ δημόσια τὸ χαρίζεσθαι τοῖς πονηροῖς, ἀλλ' ὁ ἀένναος λόγος τῶν διδασκάλων καὶ συγγραφέων, διαδιδόμενος καὶ παρεισδύων εὐεργέτης καὶ παρκαμυθητικὸς καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐσχατίας τῆς ἀνατολικῆς χώρας.

Ὡς διδάσκαλος λοιπὸν καὶ ὡς συγγραφεὺς ἀρμόζει νὰ ἐξετασθῇ καὶ ὁ Οἰκονόμος. Τὸν βίον τοῦτου πρέπει, ὅστις ἐπιχειρήσει νὰ συγγράψῃ αὐτόν, νὰ διαιρέσῃ εἰς δύο· εἰς τὴν πρὸ τοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν μετὰ τὸν ἀγῶνα ἐποχὴν. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρῶτην, ἐξεταστέος ὁ Οἰκονόμος ὅπως καὶ ὁ Βενιαμίν, καὶ ὁ Κωνσταντῆς, καὶ ὁ Δούκας, καὶ ὁ λοιπὸς τῶν λογίων ὅμιλος· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, ὡς θεμελιωτῆς ἢ ἀνακκινιστῆς Σχολῆς ἀποδλεπούσης τὴν πρὸς τὴν Πολιτείαν θέσιν τῆς Ἑκκλησίας. Τῆς τελευταίας ταύτης φάσεως τοῦ βίου τοῦ Οἰκονόμου ἡ ἀνάκρισις εἶναι σπουδαιότατη, οὐ μόνον διὰ τὸ περισπούδαστον τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἀνταγωνιστὴν οὐτινος ἔτυχε, τὸν ἰσχνὸν μὲν τὴν φωνήν, φιλοκέρτομον δὲ καὶ κρατερόν μαχητὴν, τὸν Θ. Φαρμακίδην.

Ἡ περὶ τῆς Παλιρροίας τοῦ Εὐρίπου καὶ τοῦ Μεγαλοσαύρου τῆς Αἰδηψοῦ πραγματεία τοῦ Κ. Ζυγομαλά, καὶ ἄλλην ἀξίαν ἂν δὲν εἶχεν, ἔπρεπε πάλιν νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐτυχὲς σύμπτωμα συντονωτέρας σπουδῆς περὶ τὰς ἐπιστήμας· διότι σπανίως μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν βιβλίων τὰ ὅποια ἀσπόμεναι ἐκδίδονται παρ' ἡμῶν, ὑπάρχει καὶ συγγραφή περὶ ἐπιστημονικῶν ἀντικείμενων ἀσχολουμένη.

Ἐκ τῶν δύο ὑποθέσεων περὶ ὧν πραγματεύεται ὁ Κ. Ζυγομαλᾶς παρενθέντων καὶ ἄλλας ἀξιολόγους εἰδήσεις, περιεργότατη φαίνεται ἡ τοῦ Μεγαλοσαύρου τῆς Αἰδηψοῦ. Ὁ Μεγαλόσαυρος οὗτος, οὐτινος δημοσιεύομεν τὴν εἰκόνα, εἶναι κῆτος θαλάσσιον προκατακλυσμαῖον, ὅψιν ἔχον σαύρας καὶ μήκος 40 περίπου ποδῶν. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ τραχήλου μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς, εἶναι φοιδωτόν, ἡ κεφαλὴ ὀγκώδης καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑπερμεγέθεις· ἔχει δὲ καὶ πόδας ὡς σαλαμάνδρας, καθὼ ἀμφίβιον.

Τοῦ θηρίου τούτου τὴν ἀπολίθωτον παρετήρησε πρῶτος ὁ Κ. Ζυγομαλᾶς τὸ 1852 ἔτος παρὰ τὸν λουτρὰ τῆς Αἰδηψοῦ ἐπὶ κορυφῆς λοφίσκου. Περιγράφων δὲ αὐτὸ ἐπιστημονικῶς, ἐπιφέρει εἰκασίαν πῶς εὗρεθῇ ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ καταλήγει τὸν λόγον

γον συνιστῶν πρὸς τὴν κυβερνήσιν αὐτὸ νὰ κοσμήσῃ τὸ μουσεῖον τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τῶν λειψάνων τοῦ τερατωδέστερου τῶν πρώτων θαλάσσιων μεγαλοθηρίων τῶν ἀρχαίων ὡκεανῶν, τῶν ὁποίων ἡ πλάσις συμφωνεῖ μὲ τὰς ἱερὰς Γραφάς. »

Ἡ ἐν τῷ Μουσείῳ ἀπόθεσις καὶ διατήρησις τοῦ κήτους τούτου τόσῳ μᾶλλον εἶναι ἀναγκαία, ὅσον ὁ Ἕλλην μεγαλόσαυρος περιωθῆς, ὡς βεβαίως ὁ Κ. Ζυγομαλᾶς, ἀβλαβέστερος καὶ ἀκραιότερος τῶν ἐν Εὐρώπῃ, πολύτιμον εἶναι ἀπόκτημα τῆς ἐπιστήμης.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Σοφοκλέους ἐκδόσις τοῦ ὑπὲρ Κτησιφῶντος κατὰ τοῦ στεφάνου λόγου, δύο τινά, συνήθη μὲν πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, σπανιώτατα δὲ καὶ ὅλως παρμεληθέντα σήμερον ἐξελέγχει τὴν σχολίαν, λέγομεν, τῶν συγγραφέων, καὶ τὴν συνδρομὴν ἐνὸς καὶ μόνου ὁμογενοῦς δημοσίευσιν βιβλίου. Πρὸ τοῦ 1821 ἔτους συνεχῶς ἐξεδίδοντο ἀρχαῖοι μετὰ σχολίων καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἐδίδασκον, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐσπούδαζον τὴν Ἑλληνικὴν οὐχὶ ἐκδόσεις τῆς Λειψίας, ἀλλὰ τοῦ Κοραῆ, τοῦ Δούκα, τοῦ Κούμα, τοῦ Κορμητᾶ, τοῦ Φαρμακίδου καὶ ἄλλων ἔχοντες ἀνά χειρας. Ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως ὅμως τῆς Ἑλλάδος, πλὴν τῆς χρηστομαθείας τῶν Κ. Βυζαντίου καὶ Ραγκαβῆ, τὴν ὁποίαν, καὶ ἂν δὲν εἶχεν ἐλλείψεις, ἐβαρύνθημεν βλέποντες ἀενάως κατὰ μυριάδας ἀντιτύπων ἐκτυπούμενην ὑπὸ τοῦ Κ. Κορμητᾶ μετὰ τῶν αὐτῶν ἀμαρτημάτων, δεύτερος ἢ τρίτος ἔσως ὁ Κ. Σοφοκλῆς ἐξέδωκε μετὰ σχολίων ἐν Ἀθήναις Ἑλλήνα συγγραφέα. Ἀλλὰ φθόνος μηδεὶς! ἐρύθημα μὴ ἀναβήτω ἐπὶ τὰς παρειὰς τῶν ἡμετέρων φιλολόγων· διότι ὁ Κ. Σοφοκλῆς εἶναι Καππαδόκης, καὶ, ὡς γνωστόν, ἐξ Ἀνατολῶν τὸ φῶς.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

Ἀλλὰ μὴ σπεύδωμεν· πῶς νὰ σχολιάσωσι καὶ νὰ δημοσιεύσωσι συγγραφεῖς οἱ ἡμέτεροι φιλόλογοι ὅτε, πτωχοὺς ὄντας καὶ ἀποχειροβιώτους, ἤ, τὸ ἀληθέστερον, χειρώνακτας, οὐδεὶς ἐνηχρῶνται; Πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἁγῶνος, ὡς καὶ ἄλλοτε κατεδείχμεν δι' ἀριθμῶν (*), ὅλα σχεδὸν τὰ βιβλία ἐξεδίδοντο τῇ συνδρομῇ συνήθως ἐνὸς ἐμπορίου, ἢ κληρικου, ἢ, ὡς ἐκαλοῦντο τότε οἱ ἐγκριτότεροι ἄρχοντος· διότι ὅλοι οὗτοι, οὐ μόνον καθῆκον ἐθεώρουν νὰ εὐεργετῶσι τὴν πατρίδα συντρέχοντες εἰς μόρφωσιν χρηστῶν καὶ πεπαιδευμένων πολιτῶν διὰ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν φιλοδοξίαν ἐθεράπευον συνδέοντες καὶ ἀπαθανατίζοντες τὸ ἴδιον ὄνομα μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως. Σήμερον δέ; Ναι μὲν συνεισφέρουσιν οἱ ὁμογενεῖς, πολλοὶ ὅμως χάριν ἐπιδείξουσιν καὶ ὅπως ἀμειψθῶσι διὰ παρρησιῶν. Ἀλλ', ὦ ἀγαθοί! τῶν παρρησιῶν τὸ μνημόσυνον ταχέως ἀπολεσθήσεται μετὰ τοῦ ἡμετέρου· ἡ μνήμη ὅμως τῶν Ζωσιμῶν, εἰς ὧν τὰ στήθη οὐδέποτε ἐστίλψε παράσημον, θέλαι ζῇ εἰς αἰῶνας.

Εὐγνωμοσύνης ἄρα ἄξιος εἶναι ὁ Κ. Δάκκος Πυρλόγλου, ὁ φιλοτίμως καὶ ἀνευ προσδοκίας παρρησιῶν δαπανήσας εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ ὑπὲρ Κτησιφῶντος λόγου, καὶ δαπανήσων εἰς τὴν ἐκδοσιν καὶ τῶν λοιπῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους.

Τὰ σχόλια τοῦ ὑπὲρ Κτησιφῶντος ἤρξισθη ὁ φιλόπονος ἐκδότης ἐκ τῶν δοκιμωτέρων ξένων καὶ ἡμεδαπῶν ὑπομνηματιστῶν· ἀλλ' ἀποροῦμεν διὰ τί προτιμήσας ἔγραψε ταῦτα εἰς τὴν καθομιλουμένην. Τὰ σχόλια δὲν γράφονται χάριν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ χάριν τῶν σπουδαζόντων τὴν Ἑλληνικὴν. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ χυδασιολόγος Κοραῆς ἐλληνιστὶ ἐξέδοτο τὰ τοιαῦτα.

— Ὁ Κ. Γ. Πολυμέρης θέλει ἀφεύκτως νὰ μάθωμεν Ἀγγλικά, καὶ πρὸς τοῦτο μετὰ σπανίας δραστηριότητος συνέγραψε καὶ ἐξέδοτο ἀλληλοδιδῶνως λεξικά, γραμματικά, δικλόγους, ἀναγνωσματάρια, συλλογὰς, τῶν ὁποίων τὴν τιμὴν προσδιώρισεν ἐπιτηδὲς μετρίαν. Καὶ ἔχει δίκαιον ἐργαζόμενος εἰς τοῦτο· διότι ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα κατέστη σήμερον ἀναγκαιὸν καὶ ὅσον καὶ ἡ Γαλλικὴ, καὶ ἀναγκαιοτέρα μάλιστα πρὸς τοὺς ἐμπορευομένους. Τὸ κέντρον τῆς ἐμπορίας εἶναι ἡ Ἀγγλία· καὶ ὅταν μετὰ τινα χρόνον ἐνωθῇ ἡ Μεσόγειος μετὰ τῆς πέρην θαλάσσης διὰ τῆς διώρυγας τοῦ Σουέζ, οἱ ἡμέτεροι κυτιλλόμενοί τε καὶ ἐμποροὶ θέλουσιν αἰσθανθῇ ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνάγκην τῆς Ἀγγλικῆς διὰ τὰς μελλούσας σχέσεις πρὸς τοὺς δεσπότας τῆς Ἰνδικῆς. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ὅπως εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Γαλλικῆς ὑποχρεοῦνται οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων, οὕτω καλὸν νομίζομεν νὰ ὑποχρεωθῶσι καὶ εἰς τὴν τῆς Ἀγγλικῆς. Ταύτης καὶ οἱ εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀσχολούμενοι ἔχουσιν χρεῖαν· διότι τὴν Ἀγγλίαν κοσμοῦσιν ἐμβριθεῖς συγγραφεῖς, προτιμότεροι πολλὰκις καὶ τῶν Γάλλων

(*) Φυλλάδ. 93 σελ. 570.

καὶ τῶν Γερμανῶν, ὡς μὴ ἔχοντες μήτε τούτων τὴν μεταρριολεσχίαν, μήτε ἐκείνων τὴν εἰκνύτητα.

— Εὐτυχὴς ἀληθῶς ἡ ἰδέα τοῦ Κ. Παρμενίδου τοῦ νὰ μεταφράσῃ καὶ διαδώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν βίον Λαυρεντίου τοῦ ἀπὸ Μεδίκων, διότι ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν τοὺς εὐεργέτας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ νὰ εὐγνωμονῶμεν πρὸς αὐτούς, πρὸς ἐκείνους μάλιστα οἵτινες ἐν ἡμέραις ὀλέθρου καὶ καταδιωγμῶν, οὐ μόνον ἄσυλον ἔδωκαν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς γλώσσης καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἐνδόξων ἡμῶν προγόνων. Γνωστὸν δὲ ὅτι ἐκ τῶν τὰ μᾶλλον συνετελεσάντων εἰς τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ ἐκ Φλωρεντίας Λαυρέντιος, περὶ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ὁποίου καὶ ἡ Παρδώρα εἶπεν ἄλλοτε ὀλίγα τινά (φυλλάδ. 137, σελ. 451). Ὑπὸ τὴν σκέπην τούτου κατέφυγον καὶ ὁ Χρυσολωρᾶς, καὶ ὁ Λάσκαρις, καὶ ὁ Ἀργυρόπουλος καὶ τόσοι ἄλλοι ἐκ τῶν ἐπιστήμων τοῦ Βυζαντίου σοφῶν, καὶ δι' ἁδρῶν ἐκείνου ἀναλωμάτων ἡγοράσθησαν καὶ ἀπετέθησαν μετὰ ὁρσκειτικῆς εὐλαβείας εἰς τὴν ἐπώνυμον αὐτοῦ βιβλιοθήκην πλῆθος Ἑλληνικῶν χειρογράφων.

Ὁ μεταφραστὴς ὑπῆρξεν ἐπίσης εὐτυχὴς καὶ περὶ τὴν ἐκλογὴν· διότι ὁ Ἀγγλος συγγραφεὺς, οὗ τινος τὸ πόνημα μεταφράσθη εἰς πολλὰς γλώσσας, εἶναι ἐκ τῶν γνωστοτέρων βιογράφων τοῦ Λαυρεντίου.

Συγχρόνως μετὰ τοῦ βίου τοῦ Λαυρεντίου ὁ Κ. Παρμενίδης ἐξέδοτο καὶ τόμον νέων αὐτοῦ ποιήσεων. Τούτων τινάς, προδημοσιευθείσας διὰ τῆς Παρδώρας, γινώσκει ὁ ἀναγνώστης, καὶ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ, ἐκ προκαταβολῆς οὕτως εἰπεῖν, γνώμην περὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν. Τῆς ποιητικῆς ικανότητος τοῦ Κ. Παρμενίδου ἀνέγνωμεν ἄλλοτε εὐμενεστάτην κρίσιν ἐν τῇ Illustration τῆς Γαλλίας, καὶ ἐχάρημεν ἰδόντες ὅτι καὶ οἱ ξένοι τιμῶσι τὰ ἔργα τῶν ὁμογενῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ περὶ τῶν προαναγγελθέντων βιβλίων. Περαιόντες δὲ τὸν λόγον, κρίνομεν καλὸν, ἀνατρέχοντες εἰς ὅσα εἵπομεν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ ἄρθρου τούτου, νὰ ὑπενθυμίσωμεν πρὸς τοὺς συγγράφοντας, οὐδὲ τὸν σχεδιογράφησαντα τὴν βιβλιογραφίαν ταύτην ἐξαιροῦντες, δύο παραδείγματα ἅτινα ἀρούμεθα ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας.

Ἰπέθαλέ τις ποτὲ πρὸς τὸν περιώνυμον Σατωβριάνδον πόνημα, παρακαλὼν νὰ εἴπῃ ἀυσσπόλως τὴν ἰδίαν γνώμην· ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίνατο· «Ὅσω προχωρῶ γράφων, τόσο μετаноῶ διότι ἐξελεξάμην ἐπάγγελμα συγγραφέως.» Καὶ ταῦτα, σημειώτεον καλῶς, εἶπεν ὁ Σατωβριάνδος.

Ἄλλος δὲ περιφανὴς τῆς Γαλλίας ποιητής, ὁ Κορνήλιος, ἔλεγε συνεχῶς ἐν κατανύξει· «Je suis soulé de gloire et affamé d'argent.»

Ἀνάγκη νὰ ἐγχαράξωμεν καλῶς καὶ τὰ δύο ταῦτα εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν.